

DUP

GENERALITAT DE CATALUNYA
INSTITUCIÓ DEL TEATRE

MEMÒRIA
DE
SECRETARIA

corresponent al curs 1936-37

BARCELONA, ELISABETS, 12
GENER 1938

M E M Ò R I A
DE
S E C R E T A R I A

CORRESPONENT AL CURS 1936-37

GENERALITAT DE CATALUNYA
INSTITUCIÓ DEL TEATRE

MEMÒRIA
DE
SECRETARIA

corresponent al curs 1936-37

BARCELONA, ELISABETS, 12
GENER 1938

R. 31.365

06 (46.71 Bar) 1992 7ms

REGISME OFICIAL DE LA INSTITUCIÓ

Dissolució del Patronat

En la Memòria de Secretaria corresponent al curs anterior donàvem compte de l'orientació que havia de seguir la nostra Institució, d'acord amb el pensament exposat pel conseller de Cultura en la reunió de constitució del Patronat. Aquesta orientació havia de cristal·litzar en un projecte i feia de la Institució com una acadèmia del teatre oficialment lligada amb les activitats que el poder públic de Catalunya hagués de dedicar a la vida de l'art dramàtic.

El propòsit fou comunicat al públic en una nota oficiosa que va aparèixer a la premsa a primers del mes de maig del 1936.

Pocs dies després, amb unes declaracions del conseller, inserides al diari *Ultima Hora*, es feia l'advertiment que l'actuació projectada no havia d'introduir-se a l'esfera del funcionament de les companyies professionals ni havia de constituir cap exclusivitat. Els aclariments del conseller no venien a rectificar ni a desvirtuar per a res aquells propòsits formulats per ell mateix en el Patronat; evidentment, l'actuació que s'assenyalava al nostre organisme no es podia relacionar gaire amb el teatre d'explotació industrial; per altra part, la temuda exclusivitat no s'havia de produir, des del moment que una de les condicions bàsiques de la nova orientació consistia en una ampliació del Patronat, a fi que dintre d'ell poguessin estar representades totes les tendències i hi tinguessin intervenció les personalitats més destacades de la nostra vida escènica.

Darrera d'aquestes públiques manifestacions s'inicià el període estival, i el relentiment de les activitats propi d'aquesta època ajornà per a la vinent tardor l'efectivitat del propòsit; però els fets del 19 de juliol obligaren a modificar el camí de govern de la Generalitat; un dels fets d'aquest canvi va ésser la fonamental transformació dels organismes directius d'algunes de les seves institucions; la nostra va ésser compresa entre elles; i així, el 13 del mes d'agost immediat va ésser dictat el següent Decret:

«Perquè l'actuació de totes les institucions respongui, amb una plena unitat d'acció, a l'obra cultural de Govern, inspirada en el nou esperit que ha de regir la vida de Catalunya,

A proposta del Conseller de Cultura, i d'acord amb el Consell,

Decreto:

Article únic. És dissolt el Patronat de la Institució del Teatre, de la Generalitat.
Barcelona, 13 d'agost del 1936.

Lluís Companys.

El Conseller de Cultura, *Ventura Gassol.*»

La Institució passa a dependre directament del Departament de Cultura

Per tant, des d'aquesta data la Institució va tornar a actuar sota l'autoritat directa del conseller de Cultura.

El senyor Ventura Gassol, primer, i el senyor Antoni M.ª Sbert, després, en ocupar successivament aquest càrrec, com també el senyor Josep Terradellas cada vegada que el va exercir interinament, prestaren constant atenció a la Institució, satisfent totes les peticions o suggerències que la Direcció els va anar fent, davant les diferents necessitats que la realitat o les nostres aspiracions anaven plantejant.

En cessar el senyor Sbert en el seu càrrec i substituir-lo el senyor Carles Pi i Sunyer, aquest fou visitat per tots els professors de la Institució, presidits pel director senyor Joan Alavedra. En aquesta visita li foren exposats els diversos problemes plantejats pel funcionament de la Institució. El senyor Pi i Sunyer se n'assabentà detingudament i prometé resoldre'ls d'acord amb les exigències pròpies de la missió confiada a la Institució. No tardà gaire, certament, a demostrar que complia la seva promesa.

Subvenció extraordinària

En relació a les primeres, dictà, el dia 1.^r de setembre del 1937, la següent Ordre:

«La Institució del Teatre de la Generalitat de Catalunya, a part les seves habituals activitats docents, i per tal de donar satisfacció a les nobles aspiracions dels alumnes, fruit dels moments que vivim, i correspondre a llur entusiasme per la tasca de l'escola, s'ha vist en la necessitat d'organitzar una sèrie de representacions teatrals i de sessions artístiques no previstes en els pressupostos ordinaris de la Institució. Paral·lelament a aquest increment de les activitats artístico-docents, la Institució del Teatre s'ha vist afavorida amb la donació de la biblioteca de Joaquim Pena, composta de sis mil volums, la instal·lació apropiada de la qual exigeix la construcció d'unes llibreries de roure amb reixat matàlic, i, entre altres despeses de caràcter circumstancial que tampoc no eren previstes, la Institució es troba ara en la imperiosa necessitat d'aprofitar l'ocasió que se li presenta d'adquirir avantatjosament la col·lecció Millà, formada per la totalitat de les obres del teatre català i única en la seva especialitat, i la biblioteca que havia pertangut a Salvador Vilaregut, i que, junt amb la de Joaquim Pena, constitueix el fons bibliogràfic més complet de l'especialitat dramàtica.

Per tal, doncs, que la Institució del Teatre pugui atendre les despeses extraordinàries que el desenvolupament de la Institució i les circumstàncies li imposen,

He resolt:

És destinada la quantitat de 26,000 ptes. dels crèdits extraordinaris de què disposa el Departament de Cultura, amb càrrec al cap. XII, art. 3.^r, part. 1672, per tal d'atendre les despeses produïdes per les representacions teatrals i sessions artístiques organitzades per la Institució del Teatre, per a procedir a la instal·lació de la biblioteca donada per Joaquim Pena, per a l'adquisició de la col·lecció Millà i de la biblioteca que havia pertangut a Salvador Vilaregut i per a altres despeses de caràcter circumstancial de la Institució del Teatre de la Generalitat. El lliurament de l'esmentada quantitat es farà a justificar, a mesura i en la quantia que les necessitats determinin.»

El conseller visita la Institució

Per a conèixer damunt la realitat el funcionament i les necessitats relatives al local, el conseller va fer una visita a la nostra Institució el dia següent al de la data de l'Ordre transcrita.

El senyor Pi i Sunyer efectuà aquesta visita acompanyat del sots-secretari de Cultura, senyor Ramon Frontera, i del cap del Servei d'Ensenyament, senyor Joan Gual. El varen rebre el director, els professors i un gran nombre d'alumnes que varen acudir al local sense ésser dia de classe, amb l'únic objecte de saludar el conseller i testimoniar-li, amb llur presència, la gratitud de tots per l'atenció que prestava a la Institució.

El conseller i els seus acompanyants recorregueren tot el local, i s'assabentaren minuciosament del funcionament de les classes. Varen tenir ocasió de veure la biblioteca donada per Joaquim Pena, com també els treballs dels alumnes de les Classes d'Escenògraf, que havien estat exhibits al públic i que encara estaven instal·lats en la sala d'exposicions.

En arribar a la sala d'actes, el nostre director, senyor Joan Alavedra, pronuncià unes paraules de salutació, en les quals féu constar l'afecte que el conseller havia demostrat per a la Institució. El senyor Pi i Sunyer pronuncià un discurs, en el qual digué que s'interessava vivament per la tasca de l'entitat i que havent-se pogut convèncer de la intensitat del seu treball i de la seva eficàcia, des d'aquell moment contraia voluntàriament el compromís de prestar-li tot l'ajut que calgués.

Les alumnes Laura Massip, J. Lluell i Joana Rives recitaren algunes poesies, i la de les Classes d'Actor Líric, Carme Gràcia, cantà algunes composicions musicals de Thomas, Schubert i Mozart, acompanyada al piano pel professor de la Institució, el mestre Antoni Capdevila.

En acomiadar-se el conseller, manifestà que entenia que, efectivament, era necessari i urgent ampliar el local, i que a aquest efecte faria de la seva part tot el que pogués perquè fos resolta favorablement la petició que en aquest sentit tenim presentada.

A més, saludà afectuosament tot el professorat, al qual adreçà ensems paraules de felicitació i elogi.

EL LOCAL

Una ocupació indeguda

La nostra Institució ocupa la planta baixa i el segon pis de la casa del carrer d'Elisabets, n.º 12. Aquest immoble pertanyia a la Casa Municipal de Misericòrdia, la qual el tenia llogat a la nostra Institució. Amb tot, no havia pogut ésser inclòs en l'arrendament el pis primer, perquè era ocupat per la veïna Casa d'Infants Orfes. Aquesta ocupació es mantenia, de fet, per un pas que des de l'interior d'aquesta Casa condueix directament al pis esmentat. El dret i l'origen d'aquesta ocupació eren desconeguts de la Junta de la Casa Municipal de Misericòrdia; i això impossibilitava a aquesta de requerir el desallotjament del pis.

Aquesta situació era profundament perjudicial per a nosaltres. En primer lloc, perquè introduïa dintre de l'àmbit del nostre estatge un servei aliè a les nostres activitats; en segon lloc, perquè aquest pis constitueix justament una part de l'ampliació que necessitem.

Com ja dèiem en la Memòria del curs passat, aleshores vàrem reduir, fins on ens fou possible, aquesta anomalia. Sacrificant una part del nostre local de la planta baixa, vàrem donar al pis, indogudament ocupat, una entrada independent. Així, almenys, vàrem evitar que les persones que havien d'anar a aquell pis passessin per la nostra entrada.

En aquestes condicions, es varen produir els fets del 19 de juliol a què abans ens hem referit. A conseqüència d'ells, varen quedar desallotjats diferents edificis. La Generalitat va apropiarse tot seguit d'alguns d'ells. Entre aquests hi havia la Casa d'Infants Orfes. Al cap de poc l'edifici d'aquesta institució benèfica va ésser cedit en ús al Sindicat Únic d'Espectacles Públics. I aquest Sindicat, en passar a ocupar-lo, es va possessionar també del pis primer de la nostra casa.

La Institució va recórrer davant del Sindicat, adduint que aquest pis era abans ocupat sense cap fonament de dret; que no podia ésser comprès dintre la cessió de la Casa d'Infants Orfes, perquè no en forma part; i, finalment, que era d'absoluta i urgent necessitat per a la Institució, els serveis de la qual no podien encabir-se en el local de què disposava. El Sindicat es va negar a deixar el pis. La Institució continuava gestionant aquesta cessió en el moment en què es va acabar el curs.

Peticció d'ampliació de local

Atenent els antecedents històrics corresponents, l'edifici de la institució benèfica nomenada Casa Municipal de Misericòrdia és propietat de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest confiava l'administració del servei que allí funcionava a una Junta autònoma, en la qual tenia la seva representació. És en virtut d'aquest sistema que una institució essencialment municipal podia tenir arrendat part del seu edifici a una institució de la Generalitat, com és la nostra. Una consideració d'ordre moral contribuïa a tolerar aquest estat de coses: al fi i al cap la quantitat que la Generalitat abonava a la Casa Municipal de Misericòrdia en concepte de lloguer per la part ocupada per la Institució del Teatre, s'invertia en les despeses d'un servei d'assistència pública.

La Casa Municipal de Misericòrdia fou una de les apropiades per la Generalitat arran d'aquells esdeveniments. En realitat no era una apropiació com moltes d'altres. La cosa pràcticament quedava reduïda a passar al domini de la Generalitat un immoble que pertanyia al patrimoni del Municipi barceloní.

Per altra part, les modificacions introduïdes en el règim de moltes institucions oficials i la reorganització general dels serveis d'assistència pública, varen donar lloc a la dissolució de la Junta administradora de la Casa, i, un temps després, al desallotjament gairebé complet de l'edifici.

Quan les coses es trobaven en aquesta situació, la nostra Institució tenia les col·leccions del Museu del Teatre dipositades en un dels locals del Poble Espanyol, de Montjuïc. Aquest lloc no oferia cap garantia de seguretat en les actuals circumstàncies. Tant és així, que la Comissaria de Museus havia fet treure d'aquell lloc les seves col·leccions bibliogràfiques i l'arxiu de les seves oficines.

Per tots aquests motius, la Institució va sol·licitar que li fos cedit l'ús de la part de l'edifici de la Casa Municipal de Misericòrdia més proper al local que ocupa. Hi podria di-

positar, de moment, aquelles col·leccions amb millors condicions. Més tard, podria formar l'edifici necessari per a l'adequada instal·lació dels seus serveis escolars i del Museu i la Biblioteca.

La raó d'aquesta petició va ésser constatada pel conseller de Cultura, senyor Carles Pi i Sunyer, en la visita efectuada al nostre local el dia 2 de setembre del 1937, i de la qual ja hem parlat. A l'hora en què són escrites aquestes ratlles, segueix la tramitació.

El Teatre Stúdiu i el Teatre-Escola

Entre els altres edificis apropiats per la Generalitat, hi ha el Teatre Stúdiu, del carrer de Bailèn, i el Teatre-Escola, del carrer del Consell de Cent.

La Institució va ésser invitada a ocupar-los per a estatge seu o per a donar-hi les seves representacions teatrals. Davant d'això, la Direcció va procedir a un detingut examen d'aquests locals, en relació a les nostres necessitats. I el resultat d'aquest estudi ha aconsellat de suspendre, de moment, l'acceptació de l'oferta.

Amb tot, en virtut de les oportunes disposicions del conseller de Cultura, la Institució ha tingut al seu càrrec el control de l'ús d'aquests locals per a altres entitats. El del Teatre-Escola ha estat utilitzat d'una manera permanent per la Federació d'Alumnes i Ex-Alumnes de l'Escola del Treball.

PERSONAL

Dimissió del professor Salvador Alarma

El 4 de maig del 1936, el professor de les Classes d'Escenògraf, senyor Salvador Alarma, va presentar la dimissió del seu càrrec. En el document en què comunicà aquesta decisió exposa els motius que l'hi obliguen. Diu que les seves moltes ocupacions particulars el privaven d'exercir degudament el càrrec. Recorda, a més, que en acceptar-lo ja havia fet esment d'aquesta circumstància, i que la Direcció, atenent la indicació, havia disposat que les seves absències fossin sistemàticament suplertes pel senyor Josep Mestres, deixeble particular i predilecte seu. Acaba proposant que la seva vacant sigui proveïda amb el nomenament del senyor Mestres, i deixa a criteri del director el moment de fer efectiva la dimissió.

A conseqüència del Decret de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, del 29 d'octubre, relatiu al quadre d'ensenyaments de la Institució, i del qual parlem en altre lloc, fou dictada el dia següent una Ordre de la mateixa Conselleria acceptant la dimissió presentada pel senyor Salvador Alarma, amb reconeixement de la complaença amb què s'havia vist la seva intel·ligent i entusiasta actuació durant l'exercici del seu càrrec. El claustre de professors testimonià també al seu company l'estima i l'admiració que li mereixia, bo i esperant que unes circumstàncies públiques més adients li permetessin d'expressar-la-hi en forma adequada.

Nous professors

En el mateix Decret es nomenava la senyoreta Marta Grau i Porta, professora de la Secció Castellana de les Classes d'Actor Dramàtic; el senyor August Barbosa i Arnautó, professor auxiliar de la Secció Catalana de les mateixes Classes; el senyor Josep Mestres i Cabanes, professor de les Classes d'Escenògraf; el senyor Joaquim Montero i Delgado, professor de Declamació de les Classes d'Actor Líric, i el senyor Antoni Capdevila i Alexandre, auxiliar músic de les mateixes Classes.

Per efecte d'aquesta disposició, el senyor Joaquim Montero va deixar de percebre la subvenció que rebia de l'Ajuntament per als seus serveis de professor de la Institució.

Altres modificacions

A més, Joan Batlle i Cabrer i Ricard Gaude i Asència, en l'esmentat Decret, eren, respectivament, adaptats a les places de porter-conserge i ordenança, que ja ocupaven.

El senyor Manuel de Montoliu percebia una remuneració mensual en concepte de conferenciant de la Institució. Evidentment, aquesta designació no tenia gaire sentit. La funció de conferenciant no pot ésser assignada d'una manera sistemàtica i exclusiva a una sola persona. A més, les activitats extraescolars de la Institució reclamaven d'una manera natural el concurs de diversos conferenciants. La Direcció va entendre que calia desfer aquesta anomalia. El senyor de Montoliu ho va reconèixer igualment. Per tant, d'acord amb l'interessat, i en virtut de disposició de la Direcció del 7 de desembre, fou establert que el senyor Manuel de Montoliu cobraria els seus emoluments en raó de les conferències que aniria donant.

El 23 de gener fou circulada una Ordre del conseller de Cultura reclamant una relació del personal de les institucions dependents del Departament que no estigués incorporat al servei. El nostre director contestà manifestant que tots els funcionaris de la Institució del Teatre estaven incorporats al lloc respectiu, sense haver-lo abandonat mai.

Però es va trobar obligat a afegir-hi aquest advertiment: «Amb tot, a fi de col·laborar a l'exactitud de la finalitat perseguida per l'Ordre esmentada, he de fer avinent que, a més de les persones expressament relacionades en la nòmina, hi ha Adrià Gual, el qual percep una remuneració mensual de 500 ptes., amb càrrec a una de les consignacions presupostàries destinades al funcionament d'aquesta Institució. Aquesta remuneració la rep per a la redacció d'una bibliografia del Teatre Català, que un conseller de Cultura li va encarregar directament l'any 1935. La Direcció que sotscriu no ha tingut mai coneixement oficial del dit encàrrec ni ha rebut cap dels materials de l'esmentada bibliografia. Ignoro si aquest cas es pot considerar exactament inclòs en l'Ordre que m'escau de complimentar. De totes maneres, l'honorable conseller podrà formar el judici que cregui més just, ja que pels motius esmentats l'infrascrit no pot acceptar cap responsabilitat sobre el compliment d'aquell encàrrec.»

El dia 9 de febrer ens fou comunicada la següent resolució del conseller de Cultura:

«Primer. — És fixat el 31 de març vinent perquè Adrià Gual, al qual li fou encarregada, per Ordre del 25 de novembre del 1935, la redacció d'una bibliografia comentada i escrita del Teatre Català, per la

qual tasca percep des d'aleshores la retribució de 500 ptes. mensuals, faci lliurament a la Institució del Teatre dels treballs que porta realitzats en compliment d'aquella comesa, com també de la documentació copiosíssima per la qual va rebre, segons l'esmentada Ordre, una gratificació de 1,500 ptes.

Segon. — Queda ben entès que en l'esmentada data, en què fineix la pròrroga trimestral del Pressupost de la Generalitat, acaba també Adrià Gual la comesa que li va ésser encarregada, sempre que no sigui disposat, expressament, el contrari.»

Arribada la data fixada en aquesta Ordre, Adrià Gual no féu lliurament a la nostra Institució de cap dels treballs ni materials que s'hi esmenten. A l'hora d'escriure aquesta Crònica tampoc no ha tingut lloc aquest lliurament. Amb tot, a partir de la pròrroga del Pressupost de la Generalitat, corresponent al segon trimestre del 1937, la retribució que percebia ha deixat d'ésser carregada a les consignacions pròpies de la Institució.

Finalment, hem de consignar en aquesta secció que el dia 19 de juliol del 1937 el nostre auxiliar de Secretaria, Marcel·lí Genescà, passà a incorporar-se a files en compliment de l'oportú Decret de mobilització militar.

ELS ENSENYAMENTS

Començament de les Classes

En la reunió tinguda pel Patronat el 19 de juny del 1936, com dèiem en la Memòria de Secretaria del curs 1935-36, s'havia acordat convocar els concursos necessaris per a la provisió de les places de professor establertes en el pla que el mateix Patronat havia aprovat. El 19 del mes següent no s'havia portat a terme aquest acord i, per altra part, la normalitat s'havia interromput sobtadament. A més, a mitjans d'agost el Patronat havia estat dissolt. Així, doncs, ens vàrem trobar que el 15 de setembre, data usualment fixada per a l'obertura de matrícula, les classes establertes a la Institució eren les mateixes del curs anterior. Per tant, va ésser obert el període d'inscripció de conformitat amb aquesta realitat.

En definitiva, es varen formalitzar les següents inscripcions : Classes d'Actor Dramàtic : 79. Classes d'Actor Líric : 10. Classes d'Escenògraf : 21 de primer curs; 8 de segon; 2 de tercer, i 6 de quart.

El dia 15 d'octubre, a les set de la tarda, es varen reunir a la sala d'actes de la Institució tots els matriculats. En aquesta reunió, el nostre director, senyor Joan Alavedra, va dirigir la paraula als alumnes del curs que anava a començar. L'ambient al carrer era més aviat de desorientació impregnada d'un desig un xic caòtic de realitzacions, no totes, potser, encertades. Hi havia el perill, per tant, que l'efusió popular que s'havia produït influís en alguns elements nostres, i aquests, portats per un noble afany de superació, es desviessin de l'orientació que, des del seu començ, té assenyalada la Institució, i que és la de servir estrictament, tot allò que, d'una manera indubtable, pugui contribuir a l'enaltiment de l'art teatral a Catalunya. El moment, doncs, era d'una certa gravetat. Comprent-ho així, el nostre director, Joan Alavedra, els recordà la missió que Catalunya, per mitjà de la seva Conselleria de Cultura, té confiada a la nostra Institució i el deure que tots plegats tenim d'acomplir-la. Els exposà els propòsits a desgrat que les circumstàncies no semblaven les més favorables — d'intensa situació que animaven a ell i a tots els professors — propò-

sits realitzats abundantament en el desenvolupament del curs, i els exhortà a col·laborar-hi des de l'esfera pròpia dels alumnes. Val a dir que aquestes oportunes paraules foren rebudes amb la major conformitat, i el seu sentit absolutament continuat sense interrupció ni defalliment durant tot el curs.

*Les Classes de Declamació del Conservatori del Liceu
i el pla d'ensenyaments de la Institució*

Amb data 29 d'octubre, el conseller primer i interí de Cultura, Josep Terradelles, va dictar el següent Decret:

«Els propòsits, reiteradament manifestats per la Conselleria de Cultura, de reorganitzar els ensenyaments que es cursen a la Institució del Teatre, a fi que tinguin la màxima eficàcia possible, poden ésser pràcticament iniciats en el curs que està a punt de començar.

Per a això és imprescindible d'establir prèviament el quadre d'aquests ensenyaments, tenint en compte el que ells han d'aportar a la manifestació escènica de l'obra dramàtica i pensant en la conveniència de suprimir duplicitats injustificades.

A més, cal que l'efectivitat d'aquests ensenyaments es desenvolupi segons el pla tècnic que els ha de donar la desitjada eficiència, el qual, d'acord amb les disposicions dictades per aquesta Conselleria, haurà de reflectir les orientacions pedagògiques que ha fixat el Consell de l'Escola Nova Unificada.

Per totes aquestes consideracions, i d'acord amb el Consell,

Decreto:

Art. 1.^r Passen a la Institució del Teatre de la Generalitat les Classes de Declamació catalana i castellana del que era anomenat Conservatori del Liceu.

Art. 2.ⁿ Els ensenyaments que es cursaran a les aules de la Institució del Teatre formaran el següent quadre:

a) D'Actor Dramàtic (Seccions de Català i Castellà); b) D'Actor Líric (Seccions de Català i Castellà); c) De Dansa; d) D'Escenògraf; e) De Director d'Escena.

Art. 3.^r En el curs 1936-37 seran implantats els ensenyaments d'Actor Dramàtic, d'Actor Líric i d'Escenògraf. Els restants s'implantaràn en el moment que oportunament fixarà el conseller de Cultura.

Art. 4.^t La Direcció de la Institució del Teatre formularà immediatament el pla per a la implantació d'aquests ensenyaments i el sotmetrà a l'aprovació de la Conselleria de Cultura.»

Aquest Decret venia a ésser una complimentació de l'acord que el Patronat havia pres en la seva darrera reunió.

L'endemà mateix, el nostre director, senyor Joan Alavedra, presentà a la Conselleria de Cultura el pla previst en el Decret anterior. Aquest pla és el següent:

«Vist el que es disposa en l'art. 4.^t del Decret de Cultura del dia 29 del corrent,

Em plau de complimentar aquesta disposició, exposant a continuació el programa dels ensenyaments que són implantats a la Institució del Teatre per al curs 1936-37:

A) *Actor Dramàtic.* — I. Els ensenyaments d'Actor Dramàtic es canalitzaran en general en la preparació d'obres a representar. El professor donarà les lliçons teòriques i pràctiques en ocasió de l'estudi previ que s'haurà de fer de cada obra a representar i dels seus assaigs consegüents. Aquest procediment respon a les característiques especials escolars possibles de la nostra Institució. Per altra part, facilita el propòsit de donar sovint representacions públiques.

II. Per tant, a través d'aquesta actuació, el professor donarà lliçons d'Impostació de la veu, d'Interpretació de personatges, de Maquillatge, etc.

III. A més, alternaran amb aquestes lliçons, en un mínim de tres cada mes, les d'Història del Teatre.

IV. Aquests ensenyaments es dividiran en dos graus, corresponents a dos cursos, i el seu cicle total els comprendrà tots dos.

V. La Direcció determinarà en cada moment, d'acord amb les exigències de la realitat, el ritme i la pauta d'aquests ensenyaments, dintre el cicle total dels dos cursos.

VI. Una de les disposicions que en aquest sentit podrà prendre la Direcció és la d'articular, en la preparació de les obres a representar, els ex-alumnes o altres elements extraescolars que consideri necessaris per a la millor efectivitat de la representació.

VII. Els ensenyaments d'Actor Dramàtic (Secció Catalana) seran exercits pel seu actual professor senyor Enric Giménez; els de la Secció Castellana de la mateixa assignatura, per la senyoreta Marta Grau; i exercirà l'auxiliaria de la Secció Catalana el senyor August Barbosa. Es designen la senyoreta Grau i el senyor Barbosa per als càrrecs esmentats, en atenció als innegables mereixements de cada un d'ells i al fet que ocupen les classes del Conservatori del Liceu, que han passat a la Institució del Teatre.

B) *Actor Líric*. — I. Els ensenyaments d'Actor Líric es donaran amb les mateixes directrius generals dels d'Actor Dramàtic.

II. Els alumnes que cursin aquests ensenyaments hauran de concórrer a les Classes d'Història del Teatre, juntament amb els de les Classes d'Actor Dramàtic.

III. Els ensenyaments d'Actor Líric hauran d'ésser atesos per un professor de declamació, aplicada a l'escena lírica, i un auxiliar músic, els quals hauran d'actuar de comú acord. Per al primer, està indicat el senyor Joaquim Montero, que fa prop de dos anys que actua de professor a la Institució del Teatre i no té encara lloc oficialment fixat dintre el seu professorat, i per al segon, el mestre Antoni Capdevila.

C) *Escenògraf*. — I. Aquests ensenyaments comprendran tres cursos. El primer estarà totalment dedicat a la Perspectiva; el segon alternarà amb aquesta assignatura i la del Dibuix escenogràfic; el tercer comprendrà únicament aquesta última.

II. Els ensenyaments d'Escenògraf estaran confiats a un professor i un auxiliar. Per al primer és necessari designar l'auxiliar de les classes actuals, senyor Josep Mestres, perquè el professor titular senyor Salvador Alarma, després d'haver col·laborat amb intel·ligència i entusiasme a l'obra de la nostra Institució, ha manifestat reiteradament que no podia continuar exercint el càrrec, per les seves moltes ocupacions particulars i, a més, perquè el senyor Mestres, en el llarg temps que exercia l'auxiliaria, sense nomenament de cap mena, ha demostrat abundantment la seva competència en aquesta especialitat, reconeguda, a més, per totes les persones enteses en la matèria i pels nombrosos alumnes que han passat per aquesta aula de la nostra Institució. La provisió del segon podrà ésser indicada en una altra oportunitat.

Apèndix. — I. La complementació d'aquests ensenyaments requereix, de moment, els d'Història del Teatre. D'aquests se n'encarrega aquesta Direcció.

II. Quant als ensenyaments d'Actor Dramàtic, no cal dir que han de continuar a càrrec del seu actual professor, senyor Enric Giménez, el talent i la perícia del qual han estat aplicats a les Classes de la nostra Institució des del dia en què aquesta fou fundada.

III. Com que no es pot oblidar la important actuació extraescolar que ha realitzat la Institució, és a dir, la seva actuació de laboratori i d'estudis de l'art dramàtic, és convenient recordar que ara han de continuar, i en el seu dia ampliar, els elements més directament relacionats amb aquesta tasca, com la Direcció, la Secretaria i els serveis actualment denominats de Biblioteca i Arxiu, als quals haurà de correspondre el Museu del Teatre.

IV. No es pot negligir, finalment, la necessitat d'esmenar interinitats o situacions eventuais del personal subaltern, el qual constitueix sempre, en l'ordre pràctic, un suport de les activitats generals de la Institució. En aquest ordre és just i convenient d'aclarir la situació de l'actual conserge, que s'ha quedat sense el càrrec de porter de la Casa de Misericòrdia i ara ha de dedicar totes les hores de la jornada a la porteria de la nostra Institució. També cal fixar oficialment les funcions de l'ordenança, donant-li la designació i el sou que per elles li corresponen.

Barcelona, 30 d'octubre del 1936. — El director, *Joan Alavedra*.

El mateix dia fou dictada l'Ordre de la Conselleria de Cultura, ja esmentada en l'apartat relatiu a Personal, en la qual s'aprova aquest pla i es fan els nomenaments que hi eren proposats.

Les Classes

Aquesta implantació va començar el dia 2 de novembre immediat, amb el funcionament de les dues Seccions de les Classes d'Actor Dramàtic i la continuació de les Classes d'Escenògraf, les quals no havien tingut altra modificació que el canvi de professor.

Com a conseqüència de les dues esmentades disposicions de la Generalitat, des d'aquest dia varen ingressar a les dites Classes d'Actor Dramàtic els alumnes que fins aquella data figuraven inscrits a les Classes de Declamació catalana i castellana del Conservatori. Atenent que aquests ja havien satisfet llurs drets de matrícula en aquell centre, fou disposat que no havien d'abonar els de la inscripció a aquest curs de la Institució. El nombre d'incorporats a la nostra matrícula, per aquest motiu, fou de 25.

Amb aquest nucli d'alumnes els ensenyaments varen seguir normalment durant tot el curs. A més de les obres que es varen representar, i de les quals ja donem compte en un altre lloc d'aquesta Crònica, se'n varen estudiar d'altres, a fi de donar ocasió als estudis pràctics de què es parla en el pla formulat per la Direcció. Alguna d'elles serà representada més endavant.

Les Classes d'Escenògraf varen fer el mateix camí. Va predominar-hi el treball pràctic, a base del decorat que contínuament havien d'executar per a les obres que anaven representant els alumnes de les Classes d'Actor Dramàtic. A més, varen estudiar i projectar també el decorat de les altres obres que en aquestes Classes eren estudiades, i les representacions de les quals són previstes per a altres dates.

Al nostre local es varen fer les classes teòriques i s'hi varen executar els projectes d'aquests decorats. Però la realització definitiva d'aquests treballs va tenir lloc al taller d'escenografia del Gran Teatre del Liceu, que el comenador d'aquest edifici, senyor Eduard Prieto, va tenir la gentilesa de facilitar-nos.

És de remarcar que, malgrat les circumstàncies realment anormals en què vivia el país, la concurrència dels alumnes fou en nombre mai no assolit fins aleshores en aquesta casa; va ésser sostinguda amb assiduitat constant, i poques vegades igualada en escoles d'aquesta naturalesa. Es pot dir que no hi varen mancar més que els malalts i, a última hora, els que han hagut de respondre a les ordres de mobilització militar.

No era fàcil d'implantar de cap i de nou les Classes d'Actor Líric. Resultava una mica desencaixat amb l'ambient enrarit del carrer l'anunci de l'obertura de matrícula per a aquestes Classes. Així va ésser decidit que funcionarien durant el curs amb els alumnes que s'hi haguessin inscrit, però amb caràcter preparatori i amb el propòsit de formalitzar-les degudament en el curs següent.

Els professors no han deixat de treballar intensament amb ells, encara que no fos més que en el sentit indicat. Malgrat tot, una de les manifestacions públiques de la Institució, com veurem després, ha pogut ésser celebrada a base d'elements d'aquestes Classes.

En virtut de l'oportuna Ordre de la Conselleria de Cultura de la Generalitat, la Co-

missaria General de Museus passà a la Institució, per a les seves Classes d'Actor Líric, un dels pianos moderns que es trobava a l'edifici del Museu d'Art de Catalunya.

Per bé que les Classes havien d'ésser closes el 30 de juny, en aquest curs es perllongaren fins el dia 1.^r d'agost.

Els exàmens

En aquesta data varen tenir lloc els exàmens.

El tribunal de les Classes d'Actor Dramàtic (Secció Catalana) es va formar així : Joan Alavedra, director de la Institució; Enric Giménez, professor de l'assignatura; Enric Borràs, actor; Andreu A. Artís, crític. El de les Classes d'Actor Dramàtic (Secció Castellana) es va formar com segueix : Joan Alavedra, director de la Institució; Marta Grau, professor de l'assignatura; Maria Fernanda Ladron de Guevara, actriu; Maria Luz Morales, crític. El de les Classes d'Escenògraf fou el següent : Joan Alavedra, director de la Institució; Josep Mesres, professor de l'assignatura; Olegari Junyent, escenògraf; Francesc d'A. Planas Dòria, artista pintor; J. Cortès i Vidal, crític.

Els exàmens de les dues Seccions de les Classes d'Actor Dramàtic varen consistir en el recitat d'un fragment dramàtic a elecció de l'alumne; una lectura d'un altre fragment dramàtic, donat a l'alumne en el mateix moment de l'examen i, per tant, fet a primera vista, i unes explicacions relatives a la interpretació del text recitat o llegit o del personatge corresponent a aquest text.

D'entre els alumnes acceptats a examen de les Classes d'Actor Dramàtic (Secció Catalana) varen ésser lliurats cinc excel·lents, dotze notables i un aprovat. Els excel·lents foren atorgats a Antoni Anglas, Artur R. Cirés, Gabriel Llopart, Laura Massip i Maria Joana Ribas. Entre els alumnes de la Secció Castellana de les mateixes Classes, que varen ésser admesos a examen, es varen lliurar deu excel·lents, set notables i quatre aprovats. Les primeres qualificacions foren obtingudes per Josefa Llunell, Marta Santa-Olalla, Carme Ochoa, Emília Gibert, Maria Soler, Pere Cortès, Pau Garseball, Enric Vivó, Antoni Muñoz i Josep Vivó.

Els exàmens de les Classes d'Escenògraf es varen fer sobre els treballs presentats pels alumnes i l'informe donat pel professor, relativament a cada un d'ells. Aquests treballs es dividien en dues seccions : una de problemes de perspectiva i una altra d'execució d'una maqueta. Tots aquests treballs foren exhibits en una exposició que va estar oberta al públic des del dia dels exàmens fins al 15 del mateix mes d'agost.

Per als problemes de perspectiva es lliuraren deu excel·lents, cinc notables i cinc aprovats. Els dits excel·lents correspongueren a Rafael Sauri, Ramon Sanvicents, Evarist Giralt, Angel Ayza, Ricard Sabater, Joan Conesa, Martí Romagosa, Marià Vilanova, Felip Bragado i Salvador Coll. Per als d'execució de maquetes, nou excel·lents i, a més, dues distincions extraordinàries. Correspongueren, respectivament, a Manuel Margaix, Salvador Coll, Agustí Gatell, Eugeni Sora, Gabriel Coll, Salvador Moragas, Josep Pagès, Estanislau Gabarró, Marià Vilanova, Ramon Picó i Andreu Vallvé.

L'Associació d'Alumnes i Ex-alumnes

El dia 27 d'octubre es va celebrar, a la sala d'actes de la Institució, una reunió d'alumnes i ex-alumnes, a fi de constituir una associació. En aquest acte el nostre director Joan Alavedra, saludà els reunits i els manifestà la satisfacció amb què veia el propòsit de constituir la projectada entitat. Parlaren també algun dels assistents a la reunió. Del conjunt de les opinions exposades es deduïa clarament que el propòsit que havia de tenir l'entitat era el de mantenir o fomentar les relacions de camaraderia entre els alumnes de les diverses Classes de la Institució i els ex-alumnes, i col·laborar a la finalitat cultural de la Institució amb els serveis que li poden prestar en un moment determinat, en el seu sentit de força col·lectiva. Remarquem, amb gust, un acte simpàtic i digne d'elogi : la lectura d'*Els orbs*, obra dramàtica inèdita, original del professor senyor Enric Ginèmez, que va tenir lloc davant de tots els membres de l'entitat el dia 25 de juliol del 1937, i diverses representacions teatrals que l'Associació organitzà per pròpia iniciativa.

El dia 1.^r de novembre va quedar constituït el seu primer Consell directiu, el qual fou substituït per un altre elegit el 27 del mes de març següent, a causa d'haver-se hagut d'absentar de Barcelona el primer president. En les preses de possessió respectiva, els dos Consells adreçaren respectuoses comunicacions de salutació a la Direcció i al professorat. Un dels seus primers acords fou atorgar a aquests el títol de membres d'honor de l'Associació.

Per a escollir el segell de l'entitat fou convocat un concurs, el premi del qual, instituït per la Direcció de la Institució del Teatre, consistí en un exemplar de l'obra de Beruete, *La pintura espanyola en el siglo XIX*. Aquest premi el guanyà l'alumne de les Classes d'Escenògraf Andreu Vallvé.

EL MUSEU

L'inventari

Després d'haver estat fet i lliurat a la Direcció l'inventari definitiu del Museu del Teatre (15 de maig del 1936), la Secretaria va procedir a recollir i ordenar tots els documents que feien referència a aquest servei i que, en virtut de les diferents vicissituds de la seva accidentada història, es trobaven indistintament a les oficines de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, a les de la Junta de Museus i a les nostres. Amb ells formà vuit expedients, en els quals queden reunits tots els antecedents relatius a aquest afer. A més, redactà un informe, en el qual es resumien aquests antecedents. Aquest informe fou lliurat a la Direcció el dia 20 de maig del 1937.

El dia 1.^r de juny següent, la nostra Direcció comunicà oficialment a la Comissaria General de Museus la formalització de l'esmentat inventari definitiu, per tal que quedés ben assentat que a comptar de la seva data les col·leccions del Museu del Teatre, de les quals s'havia fet càrrec la nostra Institució, eren simplement les consignades en aqueix document.

Ordre de lliurament de materials de la Comissaria General de Museus

Prèvia raonada petició nostra, la Comissaria General de Museus, per Ordre del conseller de Cultura del 26 de maig del 1937, fou autoritzada per a lliurar a la Institució, i amb destinació al seu Museu del Teatre, els materials relacionats amb el caràcter d'aquest Museu especial, que es trobessin en el Museu d'Art de Barcelona.

Francesc Soler i Rovirosa

Els valuosos materials artístics que en vida havia anat recollint l'insigne Soler i Rovirosa eren, després de la mort d'aquest, amorosament conservats per la seva filla, la senyora Maria Soler Marije, vídua de Genové. La senyora Soler, desitjosa de donar a aquests materials una digna i adequada destinació, va oferir-los en donatiu al Museu del Teatre. Amb tot, com que de moment aquest Museu no tenia local per a ésser instal·lat, va ésser convingut que restessin custodiats en el domicili de la senyora Soler. En produir-se els esdeveniments de juliol del 1936, la seguretat que fins aleshores havien tingut aquests materials, quedava pràcticament crebantada. En virtut d'això, foren traslladats a l'edifici del Museu d'Art de Catalunya, on s'havien muntat els serveis de salvaguarda i vigilància que les circumstàncies imposaren. La Comissaria General de Museus, en compliment de la disposició de la Generalitat abans esmentada, traspassà aquests materials a la nostra Institució, a la qual pertany el dit Museu del Teatre.

Entre ells recordem cent vint-i-quatre cartells artístics d'altres tantes representacions teatrals, en llur majoria de teatres estrangers; set caricatures d'actors dramàtics, originals de diversos dibuixants; vuit retrats en dibuix o gravat d'autors i actors; quaranta-vuit figurins teatrals originals d'Alexandre Soler; seixanta-set figurins de diversos autors; dos-cents esquemes de decorat de diversos escenògrafs; quatre-cents trenta-vuit gravats i litografies de temes de teatre; quaranta-set retrats d'autors i actors; quatre-cents cinquanta-nou esquemes d'escenografia originals de Soler i Rovirosa; cent divuit estudis de perspectiva del mateix escenògraf; dos-cents setanta-quatre plantes d'escenari del mateix autor; vuit-cents catorze figurins diversos, també originals de Soler i Rovirosa; cent noranta-vuit esquemes corporis (teatrina) originals del mateix famós escenògraf, i, finalment, un lot interessantíssim de documents personals seus.

Immediatament després d'haver ingressat al nostre museu aquestes importantíssimes col·leccions, els nostres companys Salvador Alarma i Joaquim Pena, en nom de la Institució del Teatre, invitaren oficialment la generosa donant, senyora Maria Soler, a la qual donaren compte d'aquest ingrés i testimoniaren verbalment la nostra gratitud. A continuació el director de la Institució, Joan Alavedra, manifestà oficialment aquests vius sentiments nostres en un comunicat oficial.

No cal dir que aquesta aportació al nostre Museu haurà d'ésser oportunament subratllada en la forma pública i solemne que li correspon.

Aquesta aportació ha estat augmentada per una altra de la Biblioteca de Catalunya, també relativa a Soler i Rovirosa.

Està formada per seixanta gravats de decorat d'escena; vint-i-tres esquemes de decorat

originals del dit artista; trenta-cinc fotografies d'altres tants decorats del mateix autor i vint-i-vuit dibuixos de temes diversos de teatre, originals també de Soler i Rovirosa.

Amb aquests ingressos ha quedat totalment representada en el nostre Museu l'obra del gloriós escenògraf del teatre català, la qual ofereix a aquest Museu l'element que més podia estimar. Oportunament haurà d'ésser exhibit al públic aquest veritable tresor, rendint a la vegada a la memòria de Soler i Rovirosa l'homenatge que la Institució li deu.

Ernest Soler de les Cases

El 17 de febrer del 1935 va morir a Barcelona Ernest Soler de les Cases. Havia nascut a la mateixa ciutat el 14 de gener del 1864. Era fill del fundador del teatre català Frederic Soler «Pitarra». Aquesta ascendència donava a la seva personalitat un relleu. Amb tot, el nom de Soler de les Cases brillava, a més, per mèrits propis. S'havia distingit notablement en el conreu de la pintura; més d'una vegada havia obtingut distincions honorífiques en les exposicions de belles arts, i un dels seus quadres figura en el Museu d'Art de Catalunya. I havia treballat, també, amb assenyalada fecunditat en les lletres dramàtiques; no són escasses les obres que havia estrenat amb èxit innegable i ben abundoses les que ha deixat escrites. Finalment, cal recordar que havia escrit nombroses poesies, moltes d'elles premiades en concursos públics.

Aquesta breu apuntació de la seva biografia pot donar idea de l'interès que evidentment havia de tenir tot el que estava prop d'ell. Hom veu tot seguit que la vida de Soler de les Cases s'havia desenvolupat al costat de la del seu pare i, per tant, junt al període de naixença del nostre teatre. Així, els papers, els llibres, les coses de la seva casa havien d'ésser un eloqüent testimoni històric d'aquella època. I davant d'aquesta consideració, nosaltres havíem de procurar que aquell material no es perdés i anés a resguardar-se d'una manera segura i definitiva al nostre Museu.

Aquest afany va venir a coincidir amb una oferta espontània de la senyora Rosa Herman, hereva de Soler de les Cases. Oferia donar als Museus d'Art de Barcelona les obres de dibuix i pintura, i al del Teatre, els llibres, els manuscrits i els records personals de Frederic i Ernest Soler, si la Generalitat acordava continuar-li la pensió que en vida tenia concedida a Soler de les Cases. Les Direccions respectives dels Museus d'Art i de la nostra Institució informaren sobre la importància dels materials oferts. La nostra opinà, a més, que donada la relació de l'ofertora amb la família Soler, la continuació de la pensió venia a ésser com el compliment d'un deure moral del poder públic a la memòria d'una il·lustre personalitat de l'escena catalana.

En atenció a aquests antecedents, el conseller primer i interí de Cultura, senyor Josep Terradellas, dictà, el 9 de desembre del 1936, un Decret, la part dispositiva del qual diu:

«Art. 1.º És acceptada la donació de les obres, manuscrits, documents i records personals de Frederic Soler «Pitarra» i Ernest Soler de les Cases, que ofereix Rosa Herman i Lloret, detallats a l'inventari formulat a l'efecte pels tècnics de la Comissaria de Museus i de la Institució del Teatre.

Art. 2.º Els esmentats materials passaran, segons llur naturalesa, als Museus d'Art i al Museu de la Institució del Teatre de la Generalitat.

Art. 3.º A partir del mes en curs, la Generalitat continuarà abonant a Rosa Herman i Lloret, amb càrrec a la mateixa consignació del Pressupost, la pensió vitalícia que va satisfer a Ernest Soler de les Cases.»

Complimentada aquesta disposició, foren lliurats a la Institució del Teatre tots els materials esmentats. Hi ha entre ells interessants cartes autògrafes de les més destacades personalitats literàries de l'època; curiosíssimes fotografies anecdòtiques de la vida del teatre català en els dies de Frederic Soler; manuscrits de bona part de les seves obres dramàtiques i poètiques, entre elles el d'un poema inèdit, i, a més, molts altres objectes curiosos, com els estris d'escriure i la taula en la qual «Pitarra» va compondre la major part de les seves produccions.

Unes làpides històriques

El 15 de desembre del 1930, Josep Font i Solsona va donar una conferència a la Institució del Teatre sobre la congregació dels comedians a Madrid i Barcelona, la qual va ésser publicada en el volum x de la sèrie d'«Estudis» que publica la nostra Institució. En aquella conferència es deia que l'altar dels comedians de l'església, de la nostra ciutat, coneguda per Santa Mònica, havia estat fundat per aquella congregació en ocasió d'haver mort a Barcelona l'actriu castellana Maria de Riquelme, que aleshores actuava, junt amb la companyia que dirigia el seu espòs Manuel Alvarez Vallejo, a la Casa de les Comèdies, després Teatre Principal.

Per derivació dels fets esdevinguts el 19 de juliol de l'any passat, l'esmentada església fou incendiada i l'edifici quedà en tal estat, que l'Ajuntament va creure convenient procedir al seu total enderrocament.

En tenir nosaltres coneixement d'aquest propòsit, demanàrem autorització per a examinar el lloc on hi havia hagut aquell altar i, concedida aquesta, hi férem una detinguda recerca, junt amb l'abans al·ludit historiador senyor Font i Solsona i l'auxiliar de la Secció facultativa de l'Ajuntament, senyor Benavent. Desgraciadament, la fossa havia estat ja remoguda i l'altar havia quedat totalment consumit per les flames. Així ens fou impossible de conèixer les restes dels primers comedians que havien estat enterrats en llur capella i, sobretot, de saber si darrera de la imatge de santa Caterina, que ocupava la part principal de l'altar, hi havia o no una pintura amb la imatge de la Verge de la Novena, com més o menys havia sospitat el senyor Font i Solsona en la seva conferència. També ens va doldre no poder recollir les dues columnes de l'altar, en els sòcols de les quals hi havia els noms de Maria Ramírez i Bernarda Ramírez, que el conferenciant havia assenyalat com a possiblement pertanyents a les dues filles de l'actriu que havia donat lloc a la fundació, a Madrid, de la mateixa confraria.

Però la recerca no fou del tot infortunada, perquè, arrencat l'arrebossat de les parets, vàrem poder descobrir dues làpides, una a cada un dels dos murs laterals, que havien estat fins ara totalment desconegudes i que venien a testimoniar d'una manera indiscutible les dades històriques adduïdes pel repetit senyor Font i Solsona.

Aquestes làpides són de pedra i amiden 0'95 d'alt per 0'75 d'ample. Una d'elles diu així:

«Esta capilla hizieron a su costa Manuel Vallejo, Pedro de Salinas, Damián Arias, Juan de Quiñones, Francisco de Salas, Francisco Rodríguez, Gaspar de Valdés, Andrés de la Abadía, Marco Antonio, Agustín Martínez, José de Ribas, Damián Ruiz, Antonio Madera, Gerónimo de Ayala. 1634.»

El text de l'altra és el següent:

«Aquí yace María de Riquelme, Fénix de la Representación española tan única, que sólo ella entre los de su tiempo mereció este nombre. Murió a los veinte y tres años de su edad. 6 de agosto de 1634.»

Previa la nostra petició, fou disposat que aquestes làpides entressin a formar part del nostre Museu.

El bust d'Ignasi Iglésies

També hem d'esmentar particularment el donatiu fet per la senyora Emiliانا Vinyes, vídua d'Ignasi Iglésies, d'una reproducció del bust del celebrat dramaturg, obra notable de l'escultor Borrell Nicolau. Aquest bust fou rebut per la nostra Institució, amb tota solemnitat, el dia 11 d'abril del 1937, en la sessió que a l'efecte vàrem celebrar en el Teatre Stúdiu. Aquesta obra escultòrica decora avui el vestíbul d'entrada de la nostra casa.

Els records personals de Pauleta Pàmies

Finalment, en ocasió del traspàs de la famosa mestra de ball Pauleta Pàmies, el seu fill, el distingit amic nostre senyor Enric de Lafuente, ens féu donació d'una sèrie d'objectes que tenen l'alt interès de testimoniar la vida de Pauleta Pàmies tan íntimament lligada amb la d'una típica època del teatre de Barcelona. Entre aquests objectes hi ha el bastó de «comandament» que li fou regalat amb motiu d'un homenatge; una llarga sèrie de fotografies de balls escènics, i una cinquantena de retrats de grans personalitats de l'escena, especialment dansarins, en llur majoria ornats amb interessants autògrafs i reproduint moments anecdòtics, tots d'una innegable vàlua documental.

Altres ingressos

Per altra part, hem rebut els següents donatius:

De la *Comissió de l'Homenatge al mestre Carles G. Vidiella* : Original en guix, obra de l'escultor Rafael Salarich, de la làpida col·locada a la casa on va viure i morir el mestre. (Aquest donatiu, en la Memòria del Secretari del curs 1935-36, és atribuït equivocadament a la casa Bechin Germans.)

D'*Enric Giménez* : Cent noranta-una fotografies de personatges escènics; un projecte de decorat; quaranta-dues fotografies d'escenes de diverses obres; tres caricatures del donant, originals de diversos dibuixants.

D'*August Barbosa* : Cinc figurins, originals d'Oleguer Junyent, per a «L'auca del senyor Esteve»; quatre retrats de personalitats de teatre; onze gravats i dibuixos relacionats amb l'escenografia; cinquanta-cinc elements gràfics d'indumentària; dos documents d'història del teatre; cinc retrats, amb autògrafs, d'actors; tres cartes autògrafes d'autors teatrals; manuscrit de l'obra inèdita de Rossinyol, «El neutral»; retrat a l'oli de l'actor Garcia Parreño; original autògraf de l'obra «La comedianta», d'Ignasi Iglésies.

De *Carme Bau i Bonaplata* : Un quadre a l'oli, retrat de l'eminent actor Teodor Bonaplata, i cinc volums de crítica de la cèlebre cantatriu Carme Bonaplata, mare de la donant.

De *Joaquim Manció* : Maqueta, en fusta, de l'escenari d'un teatre, original del donant; vuit plantes i projectes de teatres; un esquema de teló curt original de Soler i Rovirosa; dotze fotografies anecdòtiques de personalitats del teatre; altres peces gràfiques relacionades amb la història del teatre.

D'*Enric Clarassó* : Original, en guix, del bust de Santiago Rossinyol que hi ha al monument erigit a Montjuïc a la memòria d'aquest artista. Aquest original decora avui una sala de la nostra Institució.

D'*Eugeni Pieri* : Cinquanta retrats d'artistes d'òpera, amb autògrafs.

De *Segimon Codina* : Quinze programes de sessions de balls russos al Gran Teatre del Liceu.

D'*Alexandre Riera* : Tres-cents quinze programes de representacions de teatre.

De *Joan Tarradas* : Vint-i-un gravats d'arquitectura teatral; un retrat de l'escenògraf Busaló.

De *Ramon Martí Solanic* : Dos apunts de la golfa del desaparegut Teatre Principal (taller de Vilumara), originals del donant.

De *J. Vidal i Ventosa* : Dues fotografies de Pauleta Pàmies.

Dels *fills de C. Martínez Imbert* : Col·lecció de documents relatius a personalitats de teatre; original manuscrit d'un catàleg d'obres musicals fet pel donant; col·lecció dels programes dels Concerts Albèniz; col·lecció de mil tres-cents programes de concerts diversos.

De *Francesc Pujols* : «Medeia» (Manuscrit original de la traducció feta pel donant).

A més, els Teatres *Liceu* i *Tivoli* han donat els cartells artístics de les obres que han estrenat durant la temporada.

LA BIBLIOTECA

Instal·lació provisional

Quan la Institució va ésser instal·lada en el local que ocupa actualment, ens va semblar que aquest problema de manca de lloc, plantejat des del mateix moment en què fou fundat el nostre organisme, s'havia resolt. Era que aquest local resultava considerablement espaiós en comparació amb els que havíem ocupat anteriorment. Però es dóna el cas que a mesura que s'amplien les dimensions dels locals que successivament anem ocupant, augmenten en proporció major les activitats i les atencions de la Institució. I així el problema pràcticament es va renovant i segueix esperant la solució necessària.

En el curs que acabem de passar, aquestes circumstàncies s'han produït en part per l'augment d'alumnes assistents a les aules, però també per la necessitat de donar estatge al Museu i a la Biblioteca. Les col·leccions del Museu les tenim resguardades en altre lloc distint del nostre local, sense cap de les condicions necessàries. Per als fons bibliogràfics que hem anat reunint no disposem d'altre lloc que el del nostre local. I en aquest no solament no hi ha la sala indispensable per a posar la Biblioteca en condicions d'ésser con-

sultada pel públic, sinó que ens és difícil d'encabir-hi els llibres en la forma adequada a llur imprescindible conservació.

Per això hem fet les gestions a què al·ludim al començament, i seguirem fent-les fins que obtinguem el resultat desitjat, en el qual va inclosa la possibilitat d'obrir al públic la nostra Biblioteca Especial del Teatre.

Mentrestant, hem anat resolent com hem pogut la col·locació de llibres. Per una banda hem destinat a aquest fi les llibreries que eren utilitzades per a dipòsit de les publicacions de la Institució; per altra, hem construït unes àmplies llibreries noves que s'estenen al llarg dels murs de la sala de descans immediata a la de conferències i a la del teatre; i, per últim, hem construït uns suplementes superiors a totes les prestatgeries que cobreixen les parets de la sala biblioteca.

Al mateix temps, durant el període a què ens referim, hem anat continuant la catalogació d'aquesta Biblioteca, amb l'afany d'arribar a tenir els diversos fitxers que hauran de facilitar la seva consulta.

Donatiu de la biblioteca particular de Joaquim Pena

Aquest agencament de llibres ens ha estat exigít pels ingressos que normalment es fan a la nostra Biblioteca, però principalment per l'adquisició de què després parlarem, i sobretot pel valuós donatiu que ha fet el nostre estimat company, encarregat de la Biblioteca i el Museu, senyor Joaquim Pena.

Aquest donatiu és una de les aportacions més importants que fins ara s'han fet a la nostra Institució, i, per conseqüència, un tribut inapreciable a l'obra de cultura pública que li està confiada.

La personalitat de Joaquim Pena, acreditada per la seva vasta i profunda obra, denuncia tot seguit com deu ésser la seva biblioteca particular. Sense conèixer ni tenir cap notícia d'aquesta col·lecció bibliogràfica, hom endevina fàcilment la quantitat d'obres relatives a música i teatre de què ha estat formada, així com la qualitat de la majoria d'elles i l'extensió amb què hi han d'ésser tractats tots aquests temes. Doncs bé, el que això suposi no s'equivocarà, perquè aquesta biblioteca està formada per més de deu mil volums, la majoria dels quals uneixen a llur interès intrínsec el d'una acurada i luxosa enquadernació.

Joaquim Pena, que ha dedicat tota la seva vida als estudis del teatre i la música, i ha posat incansablement la seva intel·ligència i la seva ploma al servei de la divulgació d'aquests estudis, ha coronat avui la seva patriòtica i fecunda actuació fent donació d'aquesta biblioteca a la nostra Institució del Teatre, segons s'acredita pel document oficial que va lliurar a la nostra Direcció el dia 1.^r de juny d'aquest any.

De moment la Direcció es va limitar a disposar l'adequat acolliment al nostre local d'aquest valuós fons bibliogràfic, i ordenà la immediata construcció de les llibreries que havien de resguardar els volums, i trametre al donador un sentit ofici en el qual, ultra acusar rebut del donatiu, es fa constar l'agraïment de la Institució. Aquest agraiement serà testimoniàt en la forma que correspon en el moment oportú.

Adquisició de la col·lecció Millà

En virtut de la concessió del crèdit extraordinari a què ens referim en un altre lloc, ha estat feta una adquisició interessantíssima per a la nostra Biblioteca. Es tracta de la col·lecció completa d'obres de teatre català que havia format Lluís Millà.

Aquesta col·lecció consta de més de cinc mil títols, i comprèn tots els de les obres de la nostra escena que han estat publicades fins avui. El seu principal interès és que constitueix una col·lecció completa. Circumstància que d'una manera tan absoluta, no havien pogut reunir cap de les altres col·leccions anteriors : la d'Oriol Martí, avui a l'Ateneu Barcelonès, i la de Joan Almirall, temps enrera adquirida per la Biblioteca de Catalunya. Una altra de les condicions d'aquesta col·lecció és que comença molt abans del teatre pròpiament dit, car s'inicia amb el material que existeix pertanyent a les primitives comèdies d'ombres xineses i de romanços dialogats. Finalment, bona part dels exemplars pertanyen a primeres edicions, o edicions especials i exhaurides, o són ornats amb autògrafs i dedicatòries d'un gran interès històric o anecdòtic.

Aquesta col·lecció és totalment catalogada, i en atenció a l'interès diguem-ne museístic d'alguns dels seus exemplars, està resguardada en capsades adequades per a aquesta finalitat i adaptades a la classificació del catàleg.

Adquisició de la biblioteca de Salvador Vilaregut

D'una altra important adquisició hem de donar compte. És la d'un lot d'uns sis-cents llibres comprnent mil seixanta-quatre títols escollits entre els que formaven la copiosa biblioteca particular de Salvador Vilaregut.

La biblioteca de Vilaregut ja tenia fama entre la nostra gent de teatre, perquè el seu posseïdor era un dels homes que estava més atent a la producció teatral de tot el món i sentia la pruija dels llibres. No cal dir, doncs, si havia d'ésser d'interessant aquesta biblioteca. Amb tot, donada la seva especialitat, bona part de les obres figuraven ja en la nostra, que és també especialment dedicada al teatre. Per això ha estat suficient recollir les que no es trobaven en aquest cas. Amb elles hem completat d'una manera considerable diverses seccions de la nostra Biblioteca, especialment la de teatre modern.

Altres ingressos

A més han estat fetes les següents adquisicions:

Obres completes de Jacint Benavente; obres completes d'Eduard Marquina; obres completes de Serafí i Joaquim Alvarez Quintero; «Aribau i el seu temps» (Manuel de Montoliu); «Cantos», «Musgo», «Norte y Sur» (Ramon D. Perés); «Doloras» (Balart); «Poesías» (Morera y Galicia); «En el azul», «La dicha y el dolor» (Maristany); «Gotas de tinta» (Rahola); «The poems of Manuel de Cabanyes» (Peers); «Producciones escogidas» (Cabanyes); «Emociones» (Camprodon); «Composiciones poéticas» (Piferrer); «Nuevas crónicas de mi vida» (Strawinsky); «Der Waffenschmied» (Lortzing); «Album Band II» (Schubert); «Mörrike-Lieder»

(Wolf); «Lieder» (Mussorgski); «El teatro» (Goethe); «La orquesta moderna» (Volbach); «Memorias de mi vida» (Goethe); «La discreta enamorada», «Quien todo lo quiere» (Lope de Vega); Cent vint-i-dues obres de Mozart, Haydn, Schumann, Schubert, Lizzt, Bach, Beethoven, Berlioz, Franck, Borodin, Wagner, Brahms, Humperdink, Auber, Pergolesi, Mendelssohn, Haendel, Palestrina, Verdi, Grieg, Berlioz, Charpentier, Auber i d'altres; «Friedmann Bach» (Brachvogel); «La vie de Franz Litz» (Pourtales); «El arte de dirigir la orquesta» (Scherchen); «Die Herrin von Bayreuth» (Echart); «Musiken Taschenlexicon» (Scholtz); «Tessa» (Kennedy); «Orestik des Aischylos» (Vallmoeller); «Die Heilige Genoveva» (Tieck); «Gerhart Hauptann» (Schleulther); «Anna Pawlowa» (Lercinson) «Cirano de Bergerac» (Rostand); «Gedichte» (Uhland) «Collar de perlas» (Casanova); «Volpone» (Sovieg); «Der Montserrat» (Humbolt); «Silverboxc and other plays» (Galoworthy); «Zwölftausend» (Frank); «Der Enisame» (Johst); «Los monjes de San Martín» (Casanovas); «Iphigenie» (Goethe); «Seigder Molodie» (Kronberg); «Das politische Theater» (Piscator); Obres, en alemany, de G. Hauptann; «Beethoven» (Mohl); «Das leben der Eleonora Duse» (Reinhardt); Obres, en alemany, de Schiller; Obres dramàtiques, en alemany, de Goethe; «25 Jahre deutsches theater» (Reinhardt); «Deutschen Literatur» (Weigler); «Theatre» (Racine); «Theatre» (Corneille); «Beethoven» (Rolland); «El tesoro dramático de Enrique Ibsen» (Albert); «Cómo nació el teatro catalán» (Roure); Obres dramàtiques, en alemany, de Holbergs; Obres dramàtiques, en alemany, de Björnson; Obres dramàtiques, en alemany, de Beaumarchais; «Musik der Gegenwart» (Niemann); «Assays on Shakespeare and his works»; «Teatro selecto» (Ramon de la Cruz); «Tragedias» (Alfieri); «Oeuvres» (Rostand); «Iniciación a la Literatura» (Esquerra); «Judit», «La leona de Castilla», «El rey Golaor», «Doña María de Padilla», «La maja de Goya» (Villaespesa); Col·lecció de les obres de teatre català publicades en la sèrie «Catalunya Teatral»; «Teatre» (Schiller); «Memorias» (Sarasate); «Els espectres» (Ibsen); «J. S. Bach, auteur comique» (Pirro); «Eric Bilderbruch» (Goethe); «El casament de la Xela» (Benguerel); «Fang a les ales» (Merli); «Histoire du costum masculin français» (Grafferri); Obres completes de Linares Rivas; «La Samaritana» (Rostand); «Hanneles Himmelfahrt» (Hautmann); «Wagner au Nibelung» (Lalo); «La chapelle de musique des rois de France» (Castel); «Histoire de l'opera buffa» (Orville); Col·lecció completa de «L'Escena Catalana»; «Obras dramáticas» (Zorrilla); «Comedias» (Calderon); «Obras escogidas» (Lope de Vega); «Calderon» (A. del Real); «Francesca de Rimini» (D'Annuncio); «Le theatre joly» (Baty); «Vida i obres de Jaume Tió» (Mestre).

En concepte de donatiu han ingressat a la Biblioteca:

De la *Comissaria General de Museus*: «El Teatre Català» (Revista setmanal); «El teatre per dins» (Rossinyol); «En defensa pròpia» (Ruiz Contreras); «Raquel Meller» (Castellví); «Consulta y respuesta sobre teatro» (Garcés); «Comoedia» (Revista francesa, 8 anys); «El año artístico» (Palau); «Figuras de teatro» (Laserna); «Los Pirineos y la crítica»; «Impressions de theatre» (Lemaître); «Athenes et son theatre» (Bellerort); «Les origines du melodrame» (Beller); «Memoires sur l'art dramatique»; «Tamayo» (Salvador); «La Fornarina» (Periquet); «Estudio sobre *El viscaíno fingido*» (García); «Gómez de Avellaneda» (Figuerola); «Homenaje a Calderón» (González); «Elementos autobiográficos de Alarcón» (Vázquez Arjona); «Elogio de Lope de Vega» (Entrambasaguas); «De Tita Rufo a la Fons» (Pérez Lugín); «Siluetas escénicas» (Díaz Escobar); «Boscan poeta» (Dieste); «Shakespeare y su tiempo» (Julià); «El código del teatro» (García); «Nijinski» (Barrola); «L'Espagne et Calderon» (Laganique); «Los cantores de la naturaleza» (Saint-Beuve); «Controversia sobre la licitud del teatro» (Coterelo); «Corona poética de

Tamberlik»; «El teatro de Menandro» (Nicolau); «La danza en el teatro» (Bertran); «Mi vida con Maeterlink» (Leblanch); «Coulises et secrets du cirque» (Thetoral); «Souvenirs» (Gitry); «Les gens du theatre» (Varron); «Las llamas de El Fenix» (San José); «La Petite Illustration», col·lecció d'obres dramàtiques corresponents a tres anys de «L'Illustration Française»; «Histoire du costume» (Leloir); «Lope de Vega, sacerdote» (Marcello); «Teodoro Llorente» (Escolante); «Le théâtre antique en France» (Nostrand); «Les costumes historiques» (Raimet).

De *Joan Alavedra* : «Note relative aux Archives et Bibliothèques de l'opera».

D'*Enric Giménez* : «Homenaje a Rafael Calvo»; «Festa conmemorativa del premi a F. Soler»; «A la memoria de Julián Romea»; «Certamen Literario Musical de la Sociedad Romea»; «No hay vida como la honra» (Montalban); «Los enamorados celosos» (Anònim); «María Teresa de Austria» (Comella); «La marcovita sensible» (Comella); «Santa Bárbara» (Garcia); «Al noble su sangre avisa» (Paz); «Triunfos del valor y honor» (Anònim); «El prisionero de guerra» (Goldoni); «Alexandro en la Sogdiana» (Zavala); «Un montañés sabe bien» (Anònim); «El calderero de San Germán» (Zavala); «Toledano Moysés» (Anònim); «Defensa de Barcelona» (Rey); «Si una vez llega a querer» (Cañizares); «La hidalguía de una inglesa» (Zavala); «El Guzmán» (Anònim); «La tragedia de Xereces» (Anònim); «La Necepsis» (Anònim); «La Jahel» (Anònim); «Federico II en Glatz» (Comella); «Los siete castillos de diablo» (Anònim); «Una vegada era un llop» (Molnar); «La senyora de Shenstone» (Barclay); «La vida pel Zar» (Newsy); «La vídua alegre» (Maristany); «La comedia de l'honor» (Maristany); «Las dos sendas» (Marsillach); «Senyora àvia vol marit» (Pous i Pagès).

De *Joaquim Montero* : «Cantares populares y literarios» (Palau); «Verdades poéticas» (Palau); «Arte Dramático Español Contemporáneo» (Bastinos); «Obras poéticas de Heine»; «Chef d'oeuvres comiques des successeurs de Molière»; «Recueil de farces du xve siècle» (Jacob); «Place au Théâtre».

D'*August Barbosa* : «Los lombardos» (Verdi); «Lucinda y Belardo» (Anònim); «La redacción de un periódico» (Bretón de los Herreros).

D'*Eugeni Pieri* : «Sens Benelli e il suo teatro e compagnia» (Lari); «Mattia Batistini» (Fracassini).

Dels fills de *C. Martínez Imbert* : «Crónica del III Congreso de música Sagrada»; «Titayna» (Guimerà).

D'*Esteve Pinyol* : «Los locos de marca mayor» (Anònim).

De *Joan Tarradas* : «Oeuvres completes» (Dumas).

CONFERÈNCIES

De Joaquim Montero

El dia 18 de gener, el nostre company Joaquim Montero va donar una conferència sobre el tema «A propòsit d'unes làpides retrobades». Aquesta conferència va ésser motivada per haver ingressat al nostre Museu les làpides trobades a la capella dels comedians de la que fou església dita de Santa Mònica i de les quals parlem en altre lloc. Partint de l'evocació històrica que aquestes làpides oferien, el conferenciant féu una interessant i amena dissertació sobre el passat del teatre a Barcelona.

El mateix senyor Montero va donar una altra conferència el dia 28 del següent mes de febrer. Aquesta va versar sobre «El gest, element indispensable en l'actor dramàtic i el líric». Les idees del conferenciant, que és a la vegada il·lustre professor a les nostres Classes dels ensenyaments d'Actor Líric, eren constatades per l'actuació de la dansarina «Cira» i l'alumna Laura Massip. La primera interpretà plàsticament els *Chorals*, de Bach, n.º 130 i 82; la *Marxa fúnebre*, de Chopin, i el Preludi de *Rachmaninoff*, acompanyada al piano pel mestre Leopold Cardona. La segona recità el *Salm de David*, un fragment d'*Alceste*, d'Eurípides; un altre d'*Esther*, de Racine, i el *Cant de la vida lliure*, de Walt Whitman. Al final, Laura Massip recità *El dia revolt*, de Josep Carner, amb acompanyament de danses de «Cira» i de música interpretada al piano pel nostre professor el mestre Antoni Capdevila.

De Ramon Vinyes

Com ja diem en un altre lloc d'aquesta Crònica, la senyora Emiliانا Vinyes, vídua d'Ignasi Iglésias, va donar a la nostra Institució una reproducció de la testa-retrat del famós dramaturg, que en vida d'aquest va modelar l'escultor Borrell Nicolau. La recepció del donatiu fou feta per la Institució amb els honors deguts. A aquest efecte es va organitzar una sessió a la memòria d'Ignasi Iglésias, que va tenir lloc el dia 11 d'abril al Teatre Stúdiu. En aquesta sessió el distingit escriptor Ramon Vinyes va donar una conferència sobre el tema «Com veig avui l'Ignasi Iglésias». A continuació fou descobert el bust; el mateix conferenciant pronuncià un altre breu parlament fent l'ofrena, en nom de la senyora vídua d'Iglésias. El nostre director Joan Alavedra, que havia fet un discurs de presentació del conferenciant i de glossa de l'obra de l'Iglésias, li contestà remerciant el donatiu. Després fou representada l'obra d'Iglésias *La mare eterna*.

De Francesc Pujols

El dia 19 d'abril Francesc Pujols va donar la seva conferència sobre «Les poesies castellanques dels poetes catalans». Fou presentat pel nostre director Joan Alavedra, qui, en breus paraules, condensà la vàlua de l'obra literàrio-filosòfica del conferenciant i traçà una silueta del seu humor. Els textos adduïts en l'interessant estudi d'En Pujols eren de Boscan, Cabanyes, Piferrer, Tió i Bartrina. Foren recitats pels alumnes de la Secció Castellana de les Classes d'Actor Dramàtic, successivament, Antoni Ferreros, Josep Vivó, Mimi Gibert, Marta Santa-Olalla, Maria Soler, Pau Garseball, Antoni Ramon, Pere Sempson, Lluís Tarra i Enric Vivó.

De Lluís Nicolau d'Oliver

Amb motiu de la jubilació del mestre Antoni Rubió i Lluc, va ésser retut un homenatge a la personalitat de l'insigne historiador de les nostres lletres, que aleshores es trobava encara en vida. La Institució del Teatre, recordant l'atenció que Rubió i Lluc havia prestat a la literatura dramàtica, volgué prendre part a aquest homenatge. A aquest efecte

va organitzar una sessió a honor del mestre. L'il·lustre professor Lluís Nicolau d'Olwer, predilecte deixeble de Rubió i Lluc, hi va donar una conferència, que es desenvolupà sota el següent enunciat : «El mestre Rubió i Lluc. Paraules d'un deixeble». A l'acte assistiren oficialment distingides representacions de la Universitat, de l'Institut d'Estudis Catalans, de l'Acadèmia de Bones Lletres, de l'Acadèmia de Belles Arts, de l'Ateneu Barcelonès, del Centre Excursionista de Catalunya, etc. El conseller de Cultura de la Generalitat fou representat en l'acte pel nostre director. A l'estrada presidencial prengueren seient els fills de Rubió i Lluc, senyors Jordi i Joaquim. L'homenatjat no pogué acudir-hi personalment per absoluta impossibilitat física. Pocs dies després, i no gaires abans de la seva mort, ens trameté una lletra efusiva i cordial agraint l'homenatge, així com les paraules d'elogi que li havia tributat el conferenciant. «Accepti — ens deia — l'expressió més emocionada del meu agraïment, tant per l'honor que m'han fet vostès, com per haver-se recordat de mi en aquestes hores tan plenes d'angoixes i preocupacions.» Abans de la conferència, el nostre director, Joan Alavedra, pronuncià un breu discurs, dibuix perfecte i palpitant de l'alta personalitat a qui anava dedicada la sessió i examen just del que representa la seva obra en el renaixement de Catalunya.

De Rafael Moragues

Al cap de poc temps s'esdevingué la mort de la famosa mestra de ball del Teatre del Liceu, Pauleta Pàmies. El seu fill, Enric de Lafuente, féu donació a la Institució d'una curiosa col·lecció de records personals de Pauleta Pàmies, testimonis eloqüents de tota una època del teatre a Barcelona. Per a honorar la memòria de l'artista que tant havia contribuït a la manifestació escènica dels nostres teatres, i per a acollir el donatiu amb la distinció que es mereixia, organitzàrem una sessió pública. El conegut periodista Rafael Moragues hi pronuncià una conferència sota el tema «Pauleta Pàmies i la Barcelona del seu temps». Fou presentat pel nostre director senyor Joan Alavedra, amb un discurs en el qual ja va anticipar la silueta de Pauleta Pàmies i l'evocació de la Barcelona del seu temps. A més, agraf, en sentides paraules, el donatiu que motivava la sessió. Seguidament el senyor Moragues pronuncià la seva conferència. A continuació, les deixebles de la malaguanyada mestra, senyoretetes Josefa Sansalvador, Roseta Segamà i Maria d'Avila varen interpretar, acompanyades al piano pel mestre Antoni Capdevila, les danses *Estefania*, vals de *Coppèlia* i *Invitació al vals*. El caràcter d'aquestes danses completà perfectament l'evocació dels dies i de l'ambient que brollà dels llavis del conferenciant, i que avui només recorden els barcelonins que comencen a ésser vells. Els objectes donats per Enric de Lafuente estigueren exposats al vestíbul de la Institució. Aquesta sessió es va celebrar el dia 25 de maig.

De Xavier Benguerel

El «Premi Ignasi Iglésias» d'aquest any havia estat concedit al jove escriptor Xavier Benguerel. Al mateix temps era concedit a un autor dramàtic, Eugeni O'Neill, el Premi Nobel de Literatura. Aquests dos fets havien d'ésser subratllats degudament per la nostra Institució. La Direcció va creure que el més oportú era que l'autor català ens parlés

de l'autor americà. I Xavier Benguerel, compartint la mateixa opinió, va acceptar de donar-nos una conferència sobre aquest tema : «Eugeni O'Neill, Premi Nobel de Literatura». Aquesta conferència va tenir lloc el dia 1.^r de juliol. Fou precedida d'un breu parlament del nostre director Joan Alavedra, en el qual, motivant el sentit de l'acte, es referí a l'obra d'O'Neill i a la Xavier Benguerel.

* * *

Els textos de totes les conferències a què ens acabem de referir són inserits en un altre lloc del present volum. Aquests textos porten per títol el tema a què responia cada conferència, a excepció de les de Rafael Moragues i Xavier Benguerel que han estat substituïts pels que porten.

REPRESENTACIONS TEATRALS

«Primavera en otoño»

La primera de les representacions teatrals d'aquest curs va tenir lloc al Teatre Stúdiu el dia 21 de febrer, a càrrec dels alumnes de la Secció Castellana de les Classes d'Actor Dramàtic, que dirigeix la professora senyoreta Marta Grau. Es va representar l'obra en tres actes de G. Martínez Sierra, *Primavera en otoño*. La interpretaren els alumnes senyoretetes Gibert, Santa-Olalla, Ramon i Soler i senyors Osete, Vivó, Lliso i Borrell. El projecte del decorat del primer acte era original de l'alumne de les Classes d'Escenògraf Andreu Vallvé, i els dels segon i tercer, de l'alumne de les mateixes Classes, Ramon Picó. L'execució d'aquests projectes estigué a càrrec dels alumnes de la dita assignatura, de la qual és professor el senyor Josep Mestres.

«La mare eterna»

La segona representació la varen realitzar els alumnes de la Secció Catalana de les dites Classes d'Actor Dramàtic. Aquesta representació va tenir lloc amb motiu de l'homenatge que la Institució va retre a la memòria d'Ignasi Iglésias en ocasió d'ésser-li lliurat per la vídua de l'insigne dramaturg un bust modelat per Borrell Nicolau. Per tant, es va efectuar al Teatre Stúdiu el dia 11 d'abril, a continuació de la conferència de Ramon Vinyes, de què ja hem parlat abans. Es va representar el drama en tres actes, d'Ignasi Iglésias, *La mare eterna*, pels alumnes senyoreta Gotezms i senyors Cirés, Alavedra i Estivill, Sabater, Rigol, Llopart i Autonell. La direcció estigué a càrrec dels professors d'aquesta Secció, senyors Enric Giménez i August Barbosa. El decorat fou executat pels alumnes de les Classes d'Escenògraf, sobre la direcció de llur professor, senyor Josep Mestres.

Sessió Villaespesa

La Secció Castellana de les mateixes Classes d'Actor va organitzar una sessió teatral d'obres del poeta i dramaturg Francesc Villaespesa. Aquesta sessió va tenir lloc al

nostre teatre el dia 5 de juny. Es va dividir en tres parts. En la primera, la professora de la Secció, senyoreta Marta Grau, va parlar sobre la personalitat i l'obra del poeta al qual estava dedicada la sessió, i, a més, els alumnes Pere Sempson i Enric Vivó varen recitar unes poesies de Villaespesa. En la segona part es varen representar diverses escenes de les següents obres del mateix autor : *El halconero*, *Aben-Humeya* i *Doña María de Padilla*, pels alumnes senyoretetes Santa-Olalla, Ramon, Mateu, Virgili, Soler, Gibert, Ochoa i Giriquet i senyors Ferrero, Lliso i Tarrau. A la tercera i última part, els alumnes senyoretetes Gibert, Ramon, Ochoa, Santa-Olalla, Soler i Mateu i senyors Vivó i Garseball varen representar diverses escenes de les obres *Judith* i *El Alcázar de las perlas*, també de Francesc Villaespesa. La presentació escènica es féu sense decorat especial.

«*Epitalami*», «*El sopar dels cardenals*» i «*El darrer hoste*»

El dia 13 de juny els alumnes de la Secció Catalana varen donar una altra representació. Aquesta va tenir lloc al teatre de la Institució. Es va representar, en primer lloc, la tragèdia en un acte, d'Ambrosi Carrion, *Epitalami*, a càrrec dels alumnes senyoretetes Gotzems, Guiriquet, Masot, Palau, Aramon, Rivas i Torner i senyors Pujol, Rigol, Cabré, Sabater, Cirés, Llopart i Alzina. A continuació es va interpretar l'obra en un acte, de Juli Dantas, traduïda per I. Ribera Rovira, *El sopar dels cardenals*, pels alumnes Cirés, Coves i Anglas. Finalment es va posar en escena la comèdia dramàtica en un acte, d'Schmidt, traduïda per Narcís Oller, *El darrer hoste*, els personatges de la qual foren interpretats pels alumnes senyoretetes Rivas i senyors Autonell, Alavedra i Estivill, Anglas i Cabrer. La direcció, a càrrec dels professors senyors Enric Giménez i August Barbosa. Enric Giménez, secundat pels alumnes de les Classes d'Escenògraf, disposà, a més, el decorat de les tres obres, el qual fou projectat per l'alumne d'aquestes Classes, Manuel Margaix.

«*Dolça llar*», «*Coriolà*» i «*Pèl de panotxa*»

Per últim, el dia 20 del mateix mes de juny va tenir efecte l'última representació teatral del curs. Es va celebrar també al nostre teatre, i va estar a càrrec dels alumnes de la Secció Catalana de les Classes d'Actor Dramàtic. Aquestes foren les senyoretetes Torner, Guiriquet, Rivas, Palau, Aramon i González, i els senyors Sabater, Alavedra i Estivill, Pinell, Coves, Cirés i Olzina. Es representaren les següents obres : *Dolça llar*, comèdia en un acte de D. i V. Coromines Prats; *Coriolà*, poema dramàtic en un acte de Víctor Balaguer; i *Pèl de panotxa*, comèdia en un acte de J. Renard, traduïda per Adrià Gual. Igual que per a la sessió anterior, els esquemes de la presentació escènica foren executats, com els de l'altra sessió, per l'alumne de les Classes d'Escenògraf, Manuel Margaix. La direcció escènica estigué a càrrec dels professors senyors Enric Giménez i August Barbosa.

la senyoreta Carme Gràcia. Així, sense que el seu treball volgués ésser presentat com a resultat d'aquestes Classes, es va creure convenient donar-lo a conèixer públicament i tancar el curs amb aquest acte.

L'audició va tenir efecte el dia 22 de juliol. Carme Gràcia, acompanyada al piano per la distingida professora Itàlia Cantieri de Seguí, va interpretar, de manera realment magistral, les següents composicions : *El bastó* (Pahissa), *Prec de madona Elisenda* (Lamote de Grignon), *Una rosella i una espiga* (Fornells), *Les cireres primerenques* (Alfonso), *Camins de fada* (Toldrà), *El mestre* (Gols), *Prou vas dir-lo* (Lolí), *Ària de «La flauta»* (Haendel), *Àries de «Les noces de Figaro», de «La flauta màgica» i d'«El rapte del serrall»* (Mozart), *Cançó trista* (Duparé), *Cançó d'amor* (Brahms), *Frisança* (Schubert), *Bressa, onada* (Grieg), *Ets tu* (Wolf) i *Serenata* (Strauss).

* * *

A tots aquests concerts, representacions i conferències va assistir un públic nombrós i escollit, que va respondre a les invitacions que havíem circulat privadament i que va acollir totes aquestes manifestacions artístiques o literàries amb evident complascència.

Però d'aquests actes no se'n va fer ressò la premsa, gairebé en absolut. Això obeïa a un deliberat propòsit nostre, que vàrem portar a realitat deixant de trametre als diaris les acostumades notes anunciadores i àdhuc deixant d'invitar els periodistes. La idea que ens guiava era la de no ocupar lloc de les publicacions diàries en els moments en què aquest era escàs i el reclamaven les candents informacions de les coses d'interès general. A més, no creïem escaient que en els moments de profunda preocupació de l'opinió pública, aquesta fos cridada per unes activitats que, dintre de les actuals circumstàncies, podien desenvolupar-se perfectament en el cercle de les persones que s'hi senten especialment afectades.

PUBLICACIONS

En el mes de desembre, la sèrie d'«Estudis» de les nostres publicacions es va augmentar amb el volum de Josep Artís, titulat *Semblança de Lleó Fontova*, ampliació de la conferència que l'autor havia donat a la nostra Institució, en ocasió de l'homenatge a la memòria de l'insigne actor; i en el mes següent, amb el volum que conté la conferència donada per Prudenci Bertrana, també a la nostra Institució, sota el tema *En Rossinyol que jo he tractat*.

En el mes de gener es va publicar la *Memòria de Secretaria relativa als cursos 1933-34 i 1935-36*.

En el mes de febrer vàrem publicar la traducció catalana de l'obra de Rabindranath Tagore, *El carter del rei*, feta per J. Carner Ribalta. És el volum VII de la nostra «Biblioteca Teatral». Ha estat inclosa a aquesta sèrie de les nostres publicacions en raó d'haver estat estrenada per la Institució en una de les seves sessions públiques, segons s'indica en la Memòria de Secretaria del curs 1932-33.

Aquesta mateixa Biblioteca Teatral va ésser augmentada en el mes de juny amb l'obra de Marivaux *La mare confident*, que temps enrera havia traduït al català Ventura Gassol, per encàrrec de la Institució, i amb la de Goethe, *Egmont*, traduïda per Joaquim Pena, segons ja hem dit anteriorment.

I en el mes de setembre vàrem publicar un altre volum de la sèrie «Estudis»; és l'obra *Shakespeare a Catalunya*, original de l'il·lustre professor Ramon Esquerra.

A partir d'aquest curs el pla de les nostres publicacions és modificat. Seguirà publicant-se la «Biblioteca Teatral» en la mateixa forma d'ara. La sèrie d'«Estudis» continuarà també, a fi d'incloure-hi els textos de conferències donades en cursos anteriors, que encara no s'han publicat, i d'anar donant a llum, quan l'ocasió es presenti, altres treballs que per llur especial caràcter resultin adients en aquesta secció.

Per altra banda, es comença la publicació de l'*Anuari*, al primer volum del qual corresponen les pàgines presents. Com el seu nom indica, es publicarà cada any. Sens perjudici de donar-li més endavant una major amplitud, contindrà, per ara, el text de les conferències donades durant el curs; un reportatge complet de la vida del teatre a Barcelona, dintre del mateix període de temps, i la ressenya de les activitats de la Institució, que abans era continguda en les Memòries de Secretaria.

CONGRÉS DE LA SOCIETAT UNIVERSAL DEL TEATRE

El desè Congrés Internacional del Teatre, de la Societat Universal del Teatre, va tenir lloc a París, del 5 al 10 de juny del 1937.

Com ja s'havia fet en ocasió dels Congressos anteriors, la nostra Institució hi fou oficialment invitada.

El director en va donar coneixement al Departament de Cultura de la Generalitat, i aquest, previ l'informe favorable de la Comissió de Relacions Culturals, acordà que acudís al Congrés el nostre director de la Institució, senyor Joan Alavedra, en nom i representació d'ella.

Com en els anteriorment celebrats, en aquest Congrés han estat representats gairebé tots els països d'Europa i alguns d'Amèrica.

També, com els anteriors, aquest ha estat encertadament organitzat pel secretari general de la Societat Universal del Teatre, M. André Mauprey, ànima d'aquesta entitat i constant i intel·ligent promotor de les seves activitats.

La sessió d'obertura va ésser presidida pel President de la República Francesa, M. Albert Lebrun, i hi varen pronunciar discursos el ministre de l'Educació Nacional, M. Jean Zay, i el president de la Societat Universal del Teatre, el prestigiós dramaturg Jules Romains.

En les diverses sessions de treball es varen desenvolupar interessants deliberacions sobre els temes que formaven el programa del Congrés.

El resultat d'aquests debats foren diverses conclusions, aprovades per unanimitat en la sessió de clausura, sobre : el perfeccionament de les audicions musicals per ràdio; l'extensió dels concerts de música de cambra; la creació, a França, dels teatres populars i els teatres ambulants; els drets del director d'escena i del decorador; la integritat de l'emissió per ràdio de les obres dramàtiques; la impulsió de les manifestacions del teatre regional i del desplaçament de les companyies de la capital a les diferents contrades del país; els contractes de treball dels actors de cinema i els de teatre; i la convenció internacional dels drets d'autor.

Durant la celebració del Congrés varen tenir lloc, en obsequi als congressistes, una

representació de l'obra *Un homme comme les autres*, al Teatre de l'Œuvre; *La double inconstance*, a la Comèdia Francesa, i *La dame aux camélias*, a l'Odéon.

A més, es féu una visita oficial a l'Exposició que aquells dies estava oberta a París; una recepció oficial a l'Hôtel de Ville; una visita al Cercle Interallié, després de la qual el director general de Belles Arts, M. Georges Huisman, obsequià els congressistes amb un banquet; una visita a l'interior de l'escenari de l'Òpera i als seus Arxius de la Dansa; i, finalment, l'acte de col·locació, al foier del teatre Odéon, del bust del celebrat actor i director Fermí Gemier, l'artista inoblidable que va tenir la iniciativa de la creació de la Societat Universal del Teatre i que en va ésser el seu president fins a l'hora de la mort.

En esmentar ara aquest homenatge a la seva memòria, la Institució es complau a recordar les bones relacions que havia mantingut amb el genial intèrpret de l'escena francesa, tot rendint el seu tribut a la confirmació de la legítima glòria de Gemier.

El Congrés va ésser clausurat amb el banquet oficial que va tenir lloc a Versalles, sota la presidència del director general de Belles Arts.

En aquest acte varen pronunciar discursos diversos representants dels països estrangers, i, entre ells, el nostre director, Joan Alavedra.

En les seves paraules remarcà l'esperit pacifista de Catalunya i el dolor que el nostre país sentia davant del fet de veure's obligat a sostenir una contenda armada; recordà l'interès que el poble català ha sentit sempre per les manifestacions de la cultura, al·ludint, a l'efecte, l'entusiàstica acollida que en tots temps han tingut entre el nostre públic les produccions dramàtiques de molts dels autors estrangers que es trobaven presents a l'acte; i acabà fent vots perquè en el cultiu de les lletres i les arts totes les nacions poguessin trobar la pau i la confraternitat, que és el suprem anhel de la humanitat.

Abans de donar per definitivament acabades les seves tasques, el Congrés elegí el nou Comitè Permanent de la Societat Universal del Teatre, i amb aquest motiu fou dispensat a Catalunya i a la nostra Institució un assenyalat honor : un dels llocs d'aquest Comitè fou atorgat a la Institució del Teatre, en la persona del seu director senyor Joan Alavedra.

PREMSA

D'entre les diverses informacions que durant aquest curs ha publicat la premsa, a propòsit de la nostra Institució, reproduïm les següents del diari *Ultima hora*:

De l'1 de juliol del 1937:

«Catalunya al Congrés de la Societat Universal del Teatre, celebrat a París

Joan Alavedra, el director de la Institució de Teatre, de la Generalitat, ha assistit al Congrés que la Societat Universal del Teatre acaba de celebrar a París. Li hem demanat les seves impressions i el nostre company, amb la seva gentilisa habitual, ens ha dit:

— El Congrés aquest ha tingut una gran importància. Va obrir-lo el propi President de la República, i el ministre d'Instrucció Pública i Belles Arts, M. Zay, ha assistit a moltes de les sessions. He vist reunida allí l'èlite del teatre francès, en la qual Catalunya compta grans amics : Lenormand, J. J. Bernard, Vildrac, etc. A part els actes i les sessions de treball, tots ells interessantíssims, m'interessa fer cons-

tar, sobretot, l'excel·lent efecte que ha causat la participació catalana en el Congrés. Sabeu ja que Catalunya fou elegida membre del Comitè Permanent de la Societat Universal del Teatre... Podria, encara, contar-vos una sèrie de converses, que demostren l'interès amb què els intel·lectuals de tot l'Europa segueixen les nostres coses.

Ací, Alavedra, després d'un preludi ple de protestes de modèstia, s'avé a contar-nos el que va passar en el banquet de clausura del Congrés:

— Érem a Versalles — ens diu —, on havia tingut lloc una representació teatral. Després hi hagué un dinar al Palau, a la sala precisament on Clemenceau lliurà als alemanys les condicions de pau.

Als postres, el representant d'Alemanya féu un discurs on, a cada moment, parlava de la pau. Jo feia uns moments que havia declinat el fer ús de la paraula, però aleshores em vaig repensar. I quan M. Huismans, el director general de Belles Arts, que presidia, va anunciar que anava a parlar el representant de Catalunya, a tota la sala, vastíssima, es féu un silenci impressionant... Vaig fer un discurs serè, parlant de l'esforç cultural del nostre poble, del dolor que ens produïa l'haver-nos de defensar amb les armes a la mà... Vaig apel·lar al testimoni de molts escriptors que seien en aquelles taules i que, un dia o altre, havien vist les seves obres representades en català i havien comprovat de prop quins eren els sentiments de Catalunya... Si no es tractés de mi diria que fou un «succés». Fels «bravos» a Catalunya i a la República espanyola duraren una bona estona...

Alavedra ens fa prometre que transcriurem tot això sense que sembli que es fa autoelogi. Una vegada li ho hem promès, segueix endavant:

— Amb motiu del Congrés, he tingut ocasió de conèixer i de parlar amb els dirigents de moltes institucions semblants a la nostra Institució del Teatre, vinguts de tot el món. He establert amb ells un intercanvi d'activitats i de publicacions, que ens serà molt beneficiós. He estudiat tot el que es fa actualment a París de teatre, he visitat totes les institucions que s'hi relacionen, així com els famosos Museus i Arxius de l'Opera, visita molt interessant, car nosaltres estem a punt d'obrir el Museu del Teatre, incorporat a la Institució, realització en la qual el conseller de Cultura té posat un interès insuperable... En fi: en el Congrés, molt ben atesa pel secretari general de la S. U. del T., M. Mauprey, i pel president, M. Jules Romains, la representació catalana ha pogut lliurar-se a una tasca intensa de propaganda cultural.

— I ara, Alavedra, a tancar el curs?

— No, encara no! — ens respon amatent —. Aquest curs ha estat d'una intensitat i d'una eficàcia extraordinàries, tot i les doloroses circumstàncies que travessem. La matrícula d'alumnes ha estat la més alta que registra la història de la Institució, i he de fer constar, amb satisfacció, que la meritòria tasca del professorat s'ha vist corresposta per part dels alumnes amb un esperit d'entusiasme que només desitjo que continuï en cursos següents. Han estat — tot i que, com sabeu, no hem donat publicitat a les nostres coses — molts i importants els actes realitzats. Representacions teatrals — en català i en castellà — per alumnes nostres i amb decorats realitzats sempre pels alumnes de la nostra classe d'Escenografia; sessions artístiques, ja per alumnes, ja per elements, sempre destacats, de fora de la Institució; conferències, sempre relacionades amb temes de teatre, lectures, etc. Però dintre d'aquest curs hem d'inaugurar encara la Biblioteca pública i el Museu del Teatre. Incorporem a la Institució la Biblioteca Pena que, en matèria de música teatral, no té parió a Espanya. Aquest serà el final apropiat d'un curs nodrit com cap, durant el qual hem obert la Classe de líric (que podrà ésser la base del teatre líric català) i la Classe castellana, absorció de la que funcionava al Conservatori del Liceu i que continua a la nostra Institució amb tota normalitat, i hem inaugurat als tallers-estudi d'Escenografia la producció constant de decorats per a atendre les nostres nombroses representacions.

I Joan Alavedra donà per enllestida la conversa amb aquests mots:

— Com vaig dir en aquell dinar de Versalles, per als catalans el teatre és en aquests moments una cosa secundària, davant de la magnitud de la tragèdia que vivim. Però el nostre orgull és, precisament, no desatendre aquelles activitats espirituals que, tradicionalment, havien donat a la nostra pàtria una anomenada internacional. Així ho entén, encertadament, l'ex-conseller de Cultura Antoni M. Sbert, que tingué tant d'interès perquè Catalunya assistís al Congrés de la Societat Universal del Teatre. I els fets li han donat la raó. — A.»

Del 29 de juliol del 1937:

«Carme Gràcia ambiciona ésser cantatriu d'òpera»

Té un cabell negre, negríssim, lluent, irisat ara de reflexos sota la llum elèctrica de la sala on conversem. És més aviat alta, molt bruna, amb una profunda morenor natural amb la qual juguen un gran contrast les seves dents blanques, perfectes, simètriques. Els ulls són negres i grossos. Un bell conjunt tanmateix de qualitats femenines en una noia de vint anys.

Aquesta noia és Carme Gràcia. Quan la coneixeu us sembla estrany que aquest nom i aquest cognom no siguin un pseudònim que ella usi. Flexible, bruna, sembla més aviat una xicota d'Andalusia, una «Carmen» que no una filla de La Puebla de Híjar. I gràcia també és el seu rostre, el seu conversar i la seva simpatia.

Però ella té quelcom de meravellós que supera aquestes qualitats físiques ja descrites: la veu, una veu imponderable, que farà d'ella ben aviat una cantatriu excel·lent, que esdevindrà famosa, ens atrevim a dir.

No necessiteu pas de sentir-la cantar per a embadalir-vos amb la seva veu de soprano; en teniu prou que us digui: «bon dia!», «salut!», «com esteu?» «fins després!», per sentir-vos atret per aquell dring musical que s'escapa de la seva gorja, aquell so ple de sons. Les paraules més banals agafen, en sortir de la seva boca, una harmonia profunda. La seva conversa és un enfilall, una cadena rica de sonoritats i de contrastos musicals.

Ha cantat poc, però pensa cantar en molts llocs. Els comptats amics que l'havien sentida són els que m'han portat a la Institució del Teatre que dirigeix Joan Alavedra.

Avui canta cançons catalanes, àries d'òperes, Mozart, Haendel, Loti i lieders. L'heu de sentir en la «Serenata», de Straus, i en la «Frisança», de Schubert.

Manquen justament vint minuts per a començar el concert quan ella entra. Encara s'ha de canviar de vestit, vocalitzar una mica, prendre's un cafè sense sucre, ordenar les partitures i manca també que enraonem.

Les presentacions han estat ràpides. La sala conventual de la Institució s'ha emplenat de públic.

— Mireu, amb el vostre permís, me n'aniré a canviar de roba i mentrestant podem parlar.

No s'espanti el lector ni malpensi. Entre Carme Gràcia i nosaltres hi ha una espessa cortina que, si bé ens priva totalment de veure el que passa dins de l'aula de maquillatge, ens permet de parlar i d'entendre'ns perfectament.

— Primer de tot, Carme, us hem d'ésser sincers. No venim a fer-vos un interviu d'aquells tan «suadets» que hom acostumava a fer a les «miss» i, amb la mateixa impudícia, a la gent famosa. No és pas hora de frivolitats ni de preguntes estranyes. Venim a aplaudir-vos i a conversar amb vós una estona, amicalment i periodísticament parlant.

A l'estança, i darrera la cortina famosa, hi ha junt amb nosaltres Joan Alavedra, els germans Puig-Farran i Itàlia Cantieri de Seguí, professora de Carme. Sembla que estiguem representant una obra de Goldoni o el *Cavaller de la Rosa*.

Gràcia, darrera al tapís,riu...

— No rigueu tant i afanyeu-vos, o si no, us tocan les sis aquí dintre — diu algú.

Nosaltres comencem una mena d'interrogatori periodístic per així explicar al nostre lector quelcom de la vida d'aquesta noia a la qual tothom augura un gran esdevenidor.

— On heu estudiat?

(No preguntem quants anys té, perquè els sabem; ni d'on és filla, perquè també coneixem aquesta dada biogràfica.)

— A l'Escola Municipal de Música. Allí he seguit tots els cursos de la meua carrera. La Fornells ha estat la professora que m'ha ensenyat.

— I aquí, a la Institució del Teatre?

— Segueixo uns altres cursos de declamació i pràctiques escèniques, perquè, tot i que canti cançons catalanes i «lieders», la meua ambició, i àdhuc el meu «fort», crec jo, és el teatre, l'òpera.

Sóc aspirant i concursant al «Premi Barrientos», beca instituïda per la gran cantatriu catalana, que

dóna dret d'anar a París a estudiar amb ella. Obtenir aquest premi és la meva màxima aspiració momentàniament, després l'òpera...

— Fa molt que canteu?

— Primer vaig cantar que enraonar. Cantava sempre. Als festivals del meu col·legi de La Puebla de Híjar, a casa, davant de les meves amigues. Als set o vuit anys vaig marxar amb els meus del poble. Ara m'han tornat a sentir.

— Hi heu anat?

— No; per ràdio.

— La gent es posà a la plaça principal de La Puebla, al peu d'un altaveu. Eren companys meus d'infantesa, amics de l'escola, ara ja grans com jo. Entre la multitud que s'atapeïa al peu de l'aparell, hi havia el meu avi que plorava de sentir-me un altre cop, gràcies a un invent que no acaba d'entendre ben bé...

La cortina s'ha alçat, i de l'aula de maquillatge de l'escola ha aparegut la jove cantatriu amb un vestit d'organó blanc, romàntic, de faldilles llargues i amplíssimes, una rosa al pit i el més bell dels seus somriures als llavis.

El concert ha començar. En acabar-se la primera cançó, els amics i nosaltres ens hem mirat. No ens enganyàvem; té una veu magnífica que la farà famosa... — M. S.»

Del 5 d'agost del 1937:

«Una Universitat del Teatre

L'ÚLTIMA LLETRA DE RUBIÓ I LLUC. — ELS RECORDS DE PITARRA I LA PAULETA PÀMIES. — L'HOME QUE TIRAVA EL TELÓ...

En temps normal una de les coses de la nostra ciutat que ensenyaríeu amb més satisfacció a un estranger és la Institució del Teatre. I ja ho veieu! Hi ha molts barcelonins que la desconeixen, que ignoren que al carrer d'Elisabets, arran de l'ombra magnífica d'una palmera, hi ha aquest organisme modèlic, allotjat en un edifici romàntic, evocador d'antigues gràcies.

Un dia o altre el bon ciutadà ha tret el nas pels museus del Parc de la vella Barcelona; un dia o altre ha pujat els interminables graons de Montjuïc per a contemplar les obres catalanes exposades al Palau Nacional. Fins i tot el ciutadà s'ha arribat a Pedralbes a olorar les roses i admirar les peces d'art decoratiu allí aplegades; però mai, gairebé mai no ha entrat en aquesta Institució, tota ella un Museu, una Universitat del Teatre, i fa una colla d'anys que rutila i que exerceix una àmplia i catalaníssima tasca educativa.

Les primeres Memòries de la Institució daten de l'any 1913. Des de fa uns quant anys — en vida del President Macià ja ho era — Joan Alavedra dirigeix els destins de la Institució, aquests darrers anys en plena activitat, especialment els dos últims cursos.

Què fa la Institució?

Moltes coses, totes elles, és clar, enfocades de cara al teatre. Ja ho hem dit sovint: la Institució és una veritable Universitat i un lloc únic per a aquells que estimin l'escena, la seva història i els seus secrets.

Aquest organisme compta amb un Museu del Teatre, únic a Europa, ens atreviríem a dir, trenta mil peces del qual són guardades curosament al Poble Espanyol de Montjuïc. El segon pis de l'edifici que ocupa la Institució al carrer Elisabets, és destinat a aules d'escenografia. A la planta baixa hom cursa les assignatures de Declamació catalana i castellana. Hi ha també les dependències principals d'aquest organisme: teatre, biblioteca, aula de maquillatge, etc.; dependències presidides per la sala de conferències, antiga nau d'una església conventual, plena de majestat i apta tota ella per a ésser-hi les coses escoltades amb recolliment.

Comencem per dalt

En el nostre reportatge d'avui tenim la pretensió de donar a conèixer aquest organisme de la Generalitat de Catalunya a aquelles persones que el desconeixen. Comencem, contrariant les lleis naturals, per dalt de tot, per les aules d'escenografia.

Catalunya indubtablement, des de molt temps ençà, ha estat un país on les coses d'escenografia han anat millor. Ací hem tingut, i tenim, escenògrafs magnífics. Caldria només citar Soler i Rovirosa per comprendre fins a quin grau de perfecció havia arribat Catalunya en aquesta branca no gens menyspreable de l'art.

Sota l'advocació i el record del gran artista català, es vénen donant les classes dirigides per Josep Mestres. En les diverses aules veiem escampats arreu teatrins, decorats realitzats pels alumnes d'acord amb les obres que assagen els altres de Declamació. Veiem una sèrie de telons magnífics per al *Guillem Tell*, de Schiller, i el *Topaze*, de Pagnol.

Tirava el teló del Liceu...

En una de les aules d'escenografia hem vist un teatre del Liceu en miniatura perfecte.

— És l'obra d'un obrer enamorat del Liceu — ens diu algú —, un tramoista que des de menut era l'encarregat de tirar i baixar el teló del nostre Gran Teatre. A l'edat reglamentària el jubilaren i, enyorat i ple de tristesa, començà a construir, a reconstruir millor, l'escenari famós. A les nits que sabia que feien representació, el vell tramoista tirava i baixava malencònicament el teló del seu teatret de fira...

La Biblioteca d'En Pena

Novament a la planta baixa, on es destaquen, pels angles i recons de les aules, els bustos dels nostres actors més famosos : Fontova, Iscle Soler, Bonaplata, i dels nostres dramaturgs més populars : Rosinyol, Ignasi Iglésies, Apel·les Mestres... Joan Alavedra ens ensenya una magnífica biblioteca que ocupa tota l'àmplia sala, abans destinada a exposicions:

— Mireu, el regal d'En Pena.

Un obsequi magnífic, és cert. Joaquim Pena, bibliotecari i arxiver de la Institució, al qual no es pot donar un adjectiu admiratiu perquè se'ls mereix tots, fa cosa de dos o tres mesos ha ofrenat la seva magnífica biblioteca particular a la Institució. Més de deu mil volums sense comptar un gran nombre de revistes i programes de concerts. Una biblioteca especialitzada en l'estudi de la personalitat de Wagner, que té, a més, seccions interessantíssimes sobre dansa i música en general. En una altra dependència hi ha una biblioteca dedicada també al Teatre.

Era l'hora de classe

A cada aula hi ha deixebles i nois i noies que llegeixen i conversen, puix que la Institució, ja ho hem dit abans, no és simplement una escola de declamació on s'han format i segueixen formant-se els grans actors de Catalunya, sinó que és una veritable universitat del teatre, on tenen cabuda totes aquelles coses que de prop o de lluny tinguin algun contacte amb l'escena i el seu passat.

És l'hora de la lliçó. Això ens permet de saludar els professors Enric Giménez, Joaquim Montero i August Barbosa, vells actors del nostre teatre. Conversem també amb Marta Grau i el mestre Capdevila, que junt amb els citats i Josep Mestres formen el cens de professors d'aquest organisme.

— Què heu fet darrerament, Alavedra, a la Institució?

— Moltes coses. Aquests darrers cursos han estat extraordinàriament fèrtils. Entre les més remarcables — ens diu l'activíssim animador d'aquest organisme — podeu anotar el nombre crescut de nous alumnes que durant aquests darrers cursos s'han inscrit ací. Anoteu també, per la importància que això representa per a la vida escolar de la Institució, la incorporació a aquest organisme de les classes de declamació castellana i de declamació lírica que fins ara es venien cursant al Conservatori del Liceu.

Els actes celebrats

— I d'actes, n'heu fet molts durant aquest any?

— Més de vint. Sí, no us estranyeu, més de vint. Molts d'ells no transcendeixen al gros públic. Tenim una manera de treballar molt poc espectacular. Fem la feina en silenci. Entre aquests actes cal remarcar, pel seu caràcter simpatiquíssim, la Festa de la Primavera i els actes d'homenatge a Pauleta Pàmies, a Ignasi Iglésies i al poeta castellà Villaespesa. Han donat conferències ací Francesc Pujols, Joaquim Montero i Xavier Benguerel. Per la importància que assolí cal anotar també la de Lluís Nicolau d'Olwer, sobre Rubió i Lluc, darrerament traspasat. Amb motiu d'aquest acte, el gran historiador català ens trameté una carta d'agraïment, que és l'última que va escriure. Hi ha, així mateix, a recordar altres festivals i concerts, entre ells una audició íntima de cançons russes a càrrec de Concepció Badia d'Agustí. No podem oblidar tampoc les sessions de pràctiques escèniques i recitals de cant i poesia a càrrec dels deixebles de la Institució.

— Hi ha altres coses a anotar, Alavedra?

— Sí, els donatius, que aquests darrers temps han estat de gran importància. Pena...

— Ja ho he apuntat : la llibreria.

— Just, el donatiu que féu dels seus llibres. Els hereus de Frederic Soler (Pitarra) ens donaren diversos manuscrits i objectes que havien pertangut al gran comediògraf, com també els originals de les comèdies del seu fill, Soler de les Cases. Destinat al Museu del Teatre han entrat una sèrie de records, retrats i documents de Pauleta Pàmies, ofrenats pel seu fill. Finalment, i això és d'un gran valor artístic i documental, ens ha estat donada tota l'obra de Soler i Rovirosa, més de dos-cents teatrins, que equival al resum i compendi de la nostra escenografia.

— I prepareu ara?...

— Una Memòria anual amb els textos de totes les conferències donades a la Institució, que equivaldrà a un resum de la vida teatral a Catalunya durant l'any.

— Així treballeu molt?

— Sí, la Institució treballa gràcies al conseller de Cultura de la Generalitat, als deixebles, als professors i a l'Associació d'Alumnes i Ex-alumnes, allotjada ací, que ens presta sempre la seva col·laboració valuosa. — L.»

VÀRIA

El dia 6 de gener del 1937, el director i els professors complimentaren el conseller de Cultura de la Generalitat, senyor Antoni M.ª Sbert, amb motiu d'haver pres possessió del càrrec; i el dia 1.^r de juliol següent acudiren a l'acte oficial de la presa de possessió de la mateixa Conselleria pel seu successor, senyor Carles Pi i Sunyer.

* * *

El dia 28 de maig, el professor Enric Giménez va representar la Institució a l'acte inaugural del Casal de la Cultura.

* * *

En virtut de les disposicions de la Generalitat, relatives a la reorganització del Comitè de l'Escola Nova Unificada, que havia estat creat d'una manera sobtada en els primers dies de les alteracions públiques del juliol del 1936, es va procedir a la formació d'un nou Consell amb estructuració i facultats determinades. En aquest nou Consell hi ha, entre al-

tres, una representació de les escoles d'ensenyament artístic de la Generalitat. En la reunió celebrada el dia 27 de juliol per a designar aquesta representació, fou elegit, per unanimitat, el nostre director, senyor Joan Alavedra.

* * *

A les darreries de l'any 1936 vàrem acompanyar a la seva darrera estada el cadàver del que fou notable comediant Josep M. Vila; el mes de gener de l'any actual haguérem de tributar igual homenatge al malaguanyat dramaturg Juli Vallmitjana i al prestigiós actor i escriptor Carles Capdevila; en el mes de març següent trametérem a Buenos Aires el nostre condol per la mort de Joan Torrendell, ocorreguda el dia 12 en aquelles llunyanes terres; pocs dies després havíem de concórrer a l'enterrament de Pauleta Pàmies; el 10 de maig ens sumàvem, amb la nostra presència, al del popular actor Josep Torres, conegut per «Torreski»; el 10 de juny, una representació del nostre professorat figurava a l'acompanyament funerari del mestre Rubió i Lluc; el 3 de juliol següent rendírem igual tribut darrer a les despulles de Salvador Vilaregut, l'actiu i intel·ligent conreador de les lletres dramàtiques; i a primers d'agost, a Felip Cortiella.

Les circumstàncies especials de la mort de l'insigne escriptor i tractadista teatral Alfons Par, ens impossibilitaren, com se comprendrà, de retre-li aquest darrer tribut. Per desconèixer el seu traspàs, tampoc no poguérem fer-ho amb l'actor Miquel Sirvent.

A les famílies de cada una d'aquestes inoblidables personalitats, la Institució els trameté sentides comunicacions de condol.

